

หน้าเปิด

สารบัญ

สารบัญ	หน้า
ธรรมเนียมพุทธธรรม	
วันมหามงคลแห่งประวัติศาสตร์ชาติไทย	๑
น้ำใจแห่งท่านผู้รักชาติ	๓
มรณวาสธรรม	
ชาวพุทธควรนำศาสนธรรมไปปฏิบัติ	๕
โลกอันนี้ไม่มีสิ่งใดเหนือกรรม	๘
กิเลส กับ ธรรม	๑๓
หลักธรรมชาติที่ไม่มีใครจะลบล้างได้	๑๗
หลักเกณฑ์แห่งธรรมของชาวพุทธ	๒๐
บรรพชิตธรรม	
หน้าที่ของพระสงฆ์ในพุทธศาสนา	๒๓
มรรคผลนิพพานสมบูรณ์แบบตลอดมาถ้ามีผู้ปฏิบัติ	๒๗
การบำเพ็ญธรรมของหลวงตา	
* ไต่ขี้เถ้าธรรมจากหลวงปู่มั่นอย่างตั้งใจ ๆ	๓๐
* ปฏิบัติธรรมแบบสละตาย	๓๒
* บรรลุนิพพานธรรมแล้วส่งเคราะห์โลก	๓๘
ยอดมอขขององค์ ดยลสารี เข้าสู่สังฆหลวง	๔๒

ผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครกราบทูลรายงาน

ขอพระราชทานกราบทูลใต้ฝ่าพระบาท ข้าพระพุทธเจ้า นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พร้อมด้วย ฯพณฯ ท่าน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ข้าราชการ พุทธศาสนิกชน และประชาชนที่มาเฝ้าใต้ฝ่าพระบาท ณ ที่นี้ มีความปลาบปลื้มและสำนึกในพระกรุณาเป็นล้นพ้น ที่ได้ฝ่าพระบาทได้เสด็จทรงเป็นองค์ประธานในงาน “บูชาคุณแผ่นดินไทย” ทรงถวายผ้าป่าและสดับพระธรรมเทศนาของ พระธรรมวิสุทธิมงคล (พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน) เพื่อถวาย เป็นมหากุศลแด่ องค์พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร (พระแก้วมรกต) พระสยามเทวาธิราช และสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชในวันนี้

จากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้ประสบตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชาติและประชาชนโดยทั่วถึงทุกคน แต่ด้วยเมตตาอันเปี่ยมล้นของหลวงตามหาบัว ได้ออกมาปลุกจิตวิญญาณ ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนชาวไทยมีสติในการเผชิญปัญหา ก่อความสามัคคี ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเกิดกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคที่เกิดขึ้น ด้วยปัญญาและความเพียร

โครงการช่วยชาติหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เกิดขึ้นด้วย เจตนาอันมุ่งมั่นของหลวงตามหาบัว ได้จุดประกายส่องสว่างให้ประชาชนชาวไทยมีสติ ลดความเห็นแก่ตัว ลดละเลิกด้านวัตถุนิยม หันมา ดำเนินรอยตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ผู้ถือปฏิบัติและยึดมั่นในทางสายกลาง และดำเนินชีวิตโดยยึดหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

มหากุศลอันยิ่งใหญ่จากโครงการนี้ได้บรรลุผลในทางการสร้างคน สร้างชาติและบำรุงพระศาสนาไปพร้อม ๆ กัน กรุงเทพมหานครและ

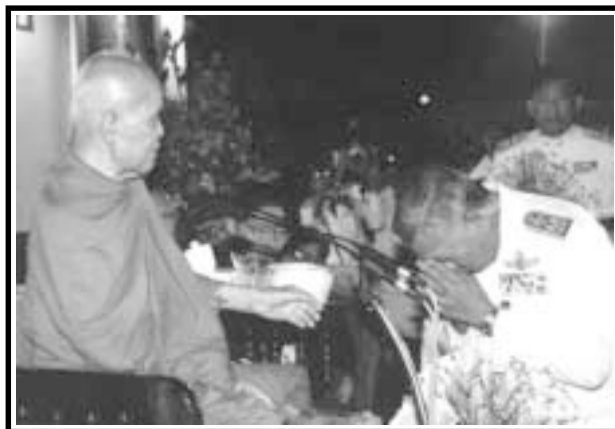
ประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร มีความศรัทธาและซาบซึ้งในเมตตาธรรมของหลวงตามหาบัวเป็นอย่างยิ่ง ได้ร่วมมือกันจัดตั้งโครงการกรุงเทพมหานครและชาวกรุงเทพมหานคร ร่วมกุฏิวิฤตเศรษฐกิจสังคมไทยกับหลวงตามหาบัวมาแล้ว ๒ ครั้ง มีประชาชนและผู้มีจิตศรัทธาร่วมเป็นจำนวนมาก

สำหรับการจัดงานครั้งนี้ เกิดจากพลังความสามัคคีของชาวไทยทั้งประเทศ ที่สำคัญถึงพระคุณของแผ่นดินไทย ซึ่งเป็นแผ่นดินธรรมที่มีพระพุทธศาสนาให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่พุทธศาสนิกชน เป็นแผ่นดินทองที่เรืองรองด้วยประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่งดงาม อันเป็นมรดกอันทรงคุณค่าที่บรรพชนได้ถ่ายทอดให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อเนื่องกันมายาวนาน

งานบูชาคุณแผ่นดินไทย เพื่อถวายมหากุศลแด่องค์พระพุทธรูปมหาธรรมราชา (พระแก้วมรกต) พระสยามเทวาธิราช ตลอดจนทั้งพระมหากษัตริย์ราชินีในวโรกาสนี้ จึงนับเป็นประวัติศาสตร์ที่ผนึกหัวใจคนไทยทั้งชาติ อันแสดงถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์อย่างแท้จริง บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทาน ทูลเชิญใต้ฝ่าพระบาท ทรงประกอบพิธีถวายผ้าป่าและทรงสดับพระธรรมเทศนา เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่พุทธศาสนิกชนและประชาชนที่มาเฝ้าใต้ฝ่าพระบาท ณ ที่นี้โดยทั่วกัน ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

นายสมัคร สุนทรเวช
ผู้ว่าราชการ กทม.
กราบทูลรายงาน และกราบทูล
นมัสการหลวงตา

**ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์
อัครราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานงานบูชาคุณแผ่นดินไทย**

ทรงกล่าวคำถวายผ้าป่าช่วยชาติ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ (๓ จบ)
 อิมานิ มะยัง ภัณฑะ ปังสุกุละจีวะราณี สะปะริวารานี
 ภิกขุสังฆัสสะ โอนุชะยามะ สาธุ โน ภัณฑะ ภิกขุสังโฆ
 อิมานิ ปังสุกุละจีวะราณี สะปะริวารานี ปะฏิคคัณหาดุ
 อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

หลวงตาถวายศีล

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ (๓ จบ)

ไตรสรณคมน์

พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ

ธัมมํ สาระณัง คัจฉามิ

สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ (ทุติยัมปิ..., ตะติยัมปิ...)

คำถวายศีล

ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

กาเมสุ มิจฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐาณา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

ท้ายศีล อิมานิ ปัญฺจะ สิกขาปะทานิ, สีเลนะ สุคะตังยันติ, สีเลนะ

โกคะสัมปะทา, สีเลนะ นิพพุตัง ยันติ, ตัสมา สีลัง วิโสธะเย.

วันมหามงคลแห่งประวัติศาสตร์ชาติไทย

วันนี้เป็นวันมหามงคลแก่พี่น้องชาวไทยเราเป็นอย่างมาก โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ท่านเสด็จมาเป็นประธานในงานอันเป็นมหากุศลเพื่อชาติไทยของเรา ทางด้านบ้านเมืองก็มีท่านนายกรัฐมนตรีและท่านผู้ว่า ก.ท.ม. พร้อมคณะ ได้มาร่วมงานด้วยความปลื้มปีติต่อพี่น้องชาวไทยที่ได้ริเริ่มงานนี้ขึ้นมา

สำหรับหลวงตาเองก่อนที่จะชี้แจงอรรถธรรมประการใดนั้น จึงขออภัยจากบรรดาพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกันด้วย โดยภาษาป่าและภาษาธรรม เข้าในเมืองหลวงในกรุงเทพฯเรา อาจจะมีการขัดในความรู้สึกของพี่น้องทั้งหลาย ที่เคยในภาษาทางสังคมมาแล้วไม่มากนักน้อย จึงขอเรียนให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบทั่วกันว่า ๑) ภาษาป่า ๒) ภาษาของธรรม มักจะพูดแบบตรงไปตรงมาและพูดแบบตรงไปตรงมา ไม่มีแง่อนสิ่งใด หรือว่าไพเราะเพราะพริ้งอย่างนี้ไม่ค่อยจะมี มีแต่ความจริงล้วน ๆ ที่แสดงออกไป ว่าผิดเป็นผิด ถูกเป็นถูก แสดงตามหลักความจริงล้วน ๆ ไปเลย นี่ท่านเรียกว่าภาษาของธรรม

ภาษาของโลกมีหลายพันพันคม ไพเราะเพราะพริ้งนิมนวลอ่อนหวาน แต่สำหรับความจริงนั้นจะมีมากน้อยเพียงใดไม่อาจทราบได้ สำหรับภาษาของธรรมแล้วเรียกว่าตรงไปตรงมา เป็นภาษาอย่างนี้มาดั้งเดิม ท่านผู้ยังไม่เคยในภาษาศาสนา ภาษาของธรรมที่ท่านใช้ออกมาตามหลักความจริงนั้น จึงรู้สึกจะแสดงหุบอยู่บ้าง จึงขออภัยจากบรรดาพี่น้องทั้งหลายไว้ ณ บัดนี้ด้วย หากภาษาของป่าและภาษาของธรรมไม่สะดวกในทางจิตใจโดยประการใดก็ดี

วันนี้หลวงตากี้ได้อุตสาหัพยายามมาโดยทางธาตุชั้นนี้ไม่ค่อยอำนวย แต่สำหรับทางด้านจิตใจนั้น มีความห่วงใยเมตตาสงสารพี่น้องชาวไทยของเราเป็นอย่างมาก ไม่มีอะไรบกบางเลยทางด้านธรรมะภายในจิตใจ สำหรับร่างกายนั้นอ่อนเพลีย การเทศนาว่าการก็ไม่ค่อยเต็มเม็ดเต็มหน่วย หลง ๆ ลืม ๆ จับหน้าใส่หลังจับหลังใส่หน้า จึงหวังว่าได้รับความอภัยจากพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกัน เพราะวัยได้แก่สังขารร่างกายนี้เป็นเครื่องใช้สำหรับงานต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งงานของธรรมต้องนำธาตุชั้นนี้ออกมาแสดง ดังที่แสดงอยู่เวลานี้ก็ใช้เสียงใช้กำลังวังชา ซึ่งเป็นเรื่องของธาตุของชั้นนี้ล้วน ๆ ที่ขึ้นอยู่กับความชราคร่ำคร่าตลอดไป

สำหรับธรรมะนั้นไม่มีคำว่าชราคร่ำคร่า เป็นธรรมที่สม่ำเสมอ คงเส้นคงวาหนาแน่นตลอดมา นี้เรียกว่าธรรม ใจไม่มีวัย สำหรับร่างกายนั้นมียัย ใจไม่มีวัย ใจจึงสามารถบรรจุธรรมไว้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยเสมอดันเสมอปลาย ไม่มีเอนมีเอียงชราคร่ำคร่าเหมือนธาตุเหมือนชั้นนี้ จึงได้เรียนให้บรรดาพี่น้องทั้งหลายได้ทราบโดยทั่วกัน และการแสดงธรรมนี้ก็จะแสดงไปอย่างตรงไปตรงมา ตามหลักธรรมที่ได้ปฏิบัติมาโดยลำดับตามคำสอนของพระพุทธเจ้า หากขัดข้องประการใดก็ขออภัยจากบรรดาพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกันด้วย

วันนี้ตั้งหน้าตั้งตาเพื่อพี่น้องชาวไทยกันทั้งชาติ ที่จะมาแสดงธรรมให้พี่น้องทั้งหลายทราบโดยทั่วกัน ตามกำลังแห่งวัยและอรรถธรรมที่ควร จะแสดงหนักเบาอย่างน้อยเพียงไร เพื่อท่านผู้ฟังซึ่งมีความเหลี่ยมล้ำต่ำ สูงต่างกันในการรู้สึก สำหรับธรรมนั้นธรรมมีหลายชั้นหลายภูมิ สำหรับจิตใจที่จะรับธรรมได้ประเภทต่าง ๆ ก็มีหลายชั้นหลายภูมิเหมือนกัน

น้ำใจแห่งท่านผู้รักชาติ

ในเบื้องต้นการเทศนาว่าการในวันนี้ ก็เกี่ยวข้องกับการช่วยชาติ บ้านเมืองของเรา บ้านเมืองของเราจะมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคงขึ้นมา ย่อมอาศัยพี่น้องชาวไทยทั้งชาติเป็นผู้รักชาติสงวนชาติของตน แล้วก็มี ความเสียสละเพื่อบำรุงรักษาชาติไทยของเรา

วันนี้พี่น้องทั้งหลายก็ได้มาประกาศความสัตย์ความจริง ออกจาก ความรักชาติ คือ การเสียสละ มีทองคำ ดอลลาร์ เงินสด เต็มกำลังความสามารถของทุก ๆ ท่านที่นำมาบริจาค ออกมาอยู่ในท่ามกลางสนามคือ สนามหลวงในวันนี้ นี่แสดงออกมาจากน้ำใจแห่งท่านผู้รักชาติของเราทั้งหลาย มาเป็นเครื่องประกาศให้ชาติไทยของเราทราบด้วย ชาติอื่น ๆ ซึ่งเขามีหมีตา เขาก็มีเสาะแสวงที่จะทราบเรื่องราวแห่งชาติไทยของเรา ด้วยว่า เมืองไทยวันนี้มีพิธีอันใหญ่หลวงขึ้นในท่ามกลางแห่งสนามหลวง เรานี้ โดยมีสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เสด็จมาเป็นประธานและเป็นร่วมพิธีร่วมไทรของพวกเรา

การแสดงออกอย่างนี้เรียกว่าแสดงออกทั่วประเทศไทย มารวม อยู่ที่จุดกลางแห่งเดียวคือพุทธมณฑลแห่งสนามหลวงของเรา การที่ เมืองไทยของเราจะมีความดีเยี่ยม มีความเจริญรุ่งเรือง มีความเข้มแข็ง แจ่มใสแก่คนไทยเราและเมืองนอกนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การเสียสละ ไม่เพียง ขึ้นอยู่กับคนมารวมกันในสนามหลวงนี้เป็นจำนวนมาก แต่ต้องขึ้นอยู่ใน วัตถุประสงค์ที่ชาติไทยของเราทั้งสิ้นต้องการ ได้แก่ ความเสียสละ

เช่น ทองคำ ดอลลาร์ เงินสด นี่คือน้ำใจแห่งชาติไทยของเรา เราควรจะได้สิ่งเหล่านี้มาออกสนาม เพื่อเป็นที่ชื่นอกชื่นใจแก่เราผู้เป็น

๔

เจ้าของของประเทศ และเป็นที่ยกย่องชื่นใจของชาวต่างชาติเมืองนอก
เมืองนา เขามีหุ้มีตาจะได้พบได้เห็น และมีความอนุโมทนาสาธุการ

อย่าให้มีตั้งแต่ชื่อแต่นามว่าเมืองไทยช่วยชาติ ๆ สักแต่คำพูด
อย่างนั้นใครก็พูดได้ ต้องถึงพร้อมด้วยการเสียสละ การบำรุงรักษา
ต่างคนต่างเสียสละ ต่างคนต่างบำรุงรักษา แล้วแสดงออกมาในท่ามกลาง
แห่งงานนี้ นี่เป็นสิริมงคลทั้งแก่ชาติไทยของเรา ทั้งแก่คนเมืองนอก
เมืองนาที่ไหนดก็ทราบทั่วถึงกัน นี่เป็นความมุ่งหมายแห่งความจริงที่ชาติไทย
ของเรา ได้ประกาศตนออกมาช่วยชาติในคราวนี้ หลวงตามีความขอบคุณ
และอนุโมทนากับพี่น้องทั้งหลายเป็นอย่างมาก ที่พร้อมกันมาสละทุกสิ่ง
ทุกอย่าง เงินทองข้าวของตามเกิดตามมี จากความรักชาติของตน

นี่ละชาติของเราจะอยู่ได้ด้วยความรักชาติเป็นอันดับหนึ่ง ด้วย
ความเสียสละเพื่อชาติไทยของเราเป็นอันดับต่อไป แล้วจากนั้นที่เรา
จะบำรุงรักษาชาติไทยของเราให้มีความแน่นหนามั่นคงต่อไป ก็ขึ้น
อยู่กับการประพฤติปฏิบัติตัวของเรา การปฏิบัติตัวนี้ก็ต้องมีสิ่งที่พา
ให้ดำเนิน มีเข็มทิศทางเดินอันถูกต้อง ที่จะป็นเครื่องนำหรือชี้บอก
แนวทางในการประพฤติตัวแก่พวกเราทั้งหลาย

ทรงกราบนมัสการบูชาพระรัตนตรัย

ชาวพุทธควรนำศาสนธรรมไปปฏิบัติ

เวลานี้ชาติไทยของเราก็เป็นชาติแห่งชาวพุทธโดยสมบูรณ์อยู่แล้ว จึงควรจะนำอรรถธรรมที่เป็นศาสนธรรมของพระพุทธเจ้า ซึ่งเคยสอน โลกให้ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขแน่นอนหนามันคงตลอดมา นับตั้งแต่มนุษย์ เทวบุตรเทวดาอินทร์พรหมทั้งหลาย ซึ่งล้วนแล้วตั้งแต่ได้รับพระโอวาท คำสอนจากพระพุทธเจ้า ที่ทรงโปรดปรานเรื่อยมาจนกระทั่งบัดนี้ จึงควร นำธรรมเหล่านี้ไปปฏิบัติตนเพื่อความดีงาม ตั้งแต่ตัวของเราแต่ละราย ๆ ให้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติ ระวังระวังรักษาตัวให้ถูกแนวทางของพระพุทธเจ้า ที่เรียกว่า **ศาสนธรรม** ที่ทรงสั่งสอนไว้แล้วโดยถูกต้อง แล้วนำธรรมะ นี้ไปปฏิบัติต่อตน ครอบครัว สังคม ส่วนรวมทั่ว ๆ ไป โดยความมีธรรมะ เป็นเครื่องชี้แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตัว

การปฏิบัติตัวนั้นส่วนมากจะมีฝ่ายต่ำแทรกอยู่ภายในจิตใจ ให้ เอนเอียงหรือถูกอุกไปตามมันจนได้ จนถึงกับทำคนให้เสียคน แล้วก็ ไร้ค่าไร้ราคา สักแต่ว่าเป็นมนุษย์อย่างนี้ใช้ไม่ได้ เราจึงควรมีแนวทาง อันถูกต้องดีงามสมกับเราเป็นชาวพุทธนำไปปฏิบัติ นำธรรมไปปฏิบัติ เราไม่ต้องเอามากมายอะไรนักแหละ ธรรมที่จำเป็นซึ่งพระพุทธเจ้าสั่งสอน ไว้สำหรับฆราวาสทั่ว ๆ ไปนั้นก็สอนไว้พอดีพองาม การประพฤติตัว ให้มีขอบเขตเหตุผล มีหลักเกณฑ์เป็นเครื่องประกันตัว

การอยู่ ขอให้อยู่ด้วยความพอดี เพียงพอหรือพอเพียง อย่าอยู่ ด้วยความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมคึกคะนองน้ำล้นฝั่ง น้ำล้นฝั่งนี้ได้แกกีสถิตมหา ความไม่มีเมืองพอ เป็นน้ำล้นฝั่งเสมอไป ได้เท่าไรไม่พอ กินเท่าไร ไม่พอ ใช้เท่าไรไม่พอ นี้เรียกว่าน้ำล้นฝั่ง จากความประพฤติของผู้ใด

ยอมทำผู้นั้นให้เสียคนได้ แล้วก็มีความทุกข์ความลำบากในภายหลังตลอดไป ท่านจึงสอนให้มีความประหัดในความป็นอยู่ปุวยของเราทุกคน อย่าอยู่ด้วยความฟุ้งเพื่อเห่อเหิม ถือเอาอิฐเอาปูนเอาทรายเอาเหล็กเอาทล เหล่านี้มาเป็นเครื่องประดับชื่อเสียง ให้เป็นความสวยงามดีเด่นอย่างนี้ ไม่ใช่ทาง

ความดีเด่นความสวยงามอยู่กับความประหัด ความประหัดนี้มี คุณค่ายิ่งกว่าสิ่งก่อสร้างทั้งหลายซึ่งไม่รู้จักประมาณนั้น ๆ มากมาย จึงขอ ให้ถือความประหัดนี้เป็นทรัพย์สมบัติอันล้ำค่า ที่จะครองบุคคลให้มีความแนนนามันคงมีหลักใจ เราอย่าเป็นไปด้วยความฟุ้งเพื่อเห่อเหิม นี้เรียกว่าการอยู่

การอยู่นั้นอยู่ไหนเราอยู่ได้ทั้งนั้น ขอเราให้ปฏิบัติตัวให้เป็นคนดี มีขอบเขตตามศีลธรรม จะทุกข์จะจนจะโง่งจะฉลาด ก็คือคนมีหลัก มีเกณฑ์มีศีลมีธรรม คนที่มีความสุขนั้นแล ถ้ามีอรรถมีธรรมแล้ว ย่อมมีความสุขได้ หากปราศจากอรรถธรรมเสียอย่างเดียว มีเงิน ล้นฟ้าก็หาความสุขไม่ได้

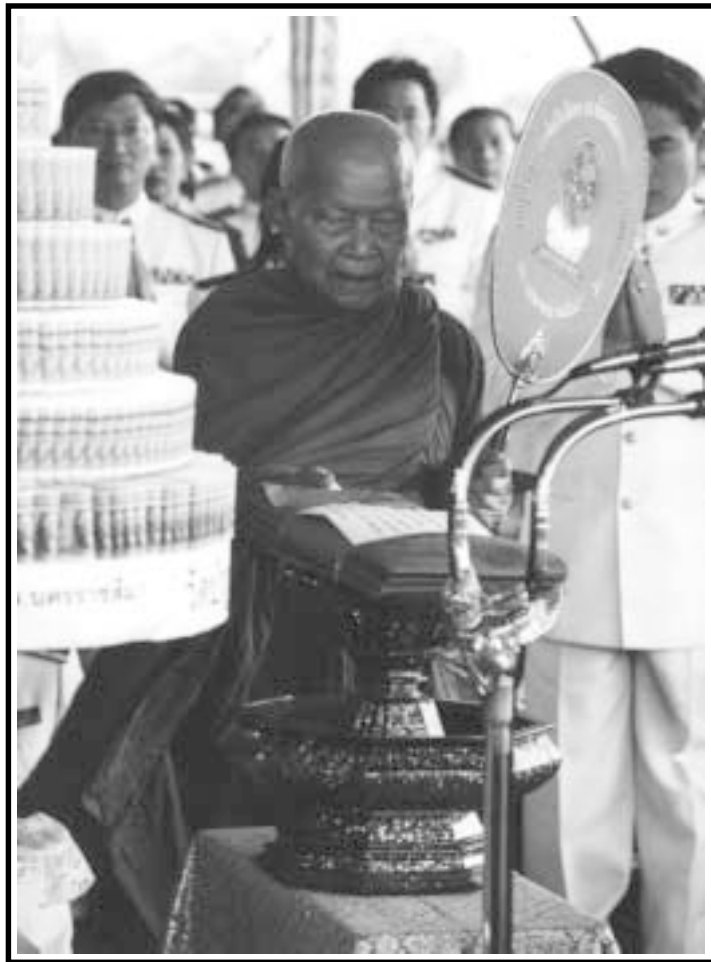
แล้วสมบัติเงินทองที่มีล้นฟ้าโดยหาขอบเขตหาประมาณไม่ได้ ที่ได้ มาจากความโลภมากกินมากใช้มากนี้ กลับมาเป็นพินเป็นไฟเผาไหม้เรา เสียเอง สุดท้ายสมบัติเหล่านั้นก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร นอกจากกลับ กลายมาเป็นยาพิษเผาผลาญจิตใจของเรา เพราะฉะนั้นจึงขอให้ถือศีลธรรม เป็นหลักสมบัติอันใหญ่หลวงภายในตัวของเรา จะทำอะไรให้พึงคำนึงถึง ศีลธรรมเสมอ อย่าคิดเอาตั้งแต่ความอยากความทะเยอทะยาน ความ ไม่เพียงพอในหัวใจนั้นคือน้ำล้นฝั่ง สำหรับกิเลสแล้วมีความหิวโหย ตลอดเวลา จะไม่มีวันใดที่กิเลสจะพาโลกให้มีความพอดีบพอดี ทรง

๗

ความสุขความเจริญไว้อย่างนี้ไม่มี มีตั้งแต่น้ำล้นฝั่งเพื่อนำไฟมาเผา
หัวอกของเรานั้นแล ท่านจึงสอนให้รู้จักประมาณ นี้เรียกว่าปฏิบัติตามศีล
ตามธรรม การอยู่ก็อยู่ให้พอดีพอดี ให้คิดถึงข้างหน้ากาลหน้ากาลหลัง

หลวงตาพิณารณาเจ้าป่าขี้สุกุล

โลกัชชัชไม่มีสิ่งใดเทหัชกรรม

เวลาเราเกิดในมนุษย์นี้ เราก็ไม่ได้หาบได้หามหอบปราสาท
ราชมณเฑียรมาเกิด เราก็มาเกิดด้วยบุญด้วยกรรมของเรา จึงตกแต่ง
ตัวเองไม่ได้ทุก ๆ รายไป หากว่าเราปราศจากบุญกรรม บุญกรรมไม่มี
ความหมายอย่างใดแล้ว มีความหมายเฉพาะความต้องการของเรา
อยากเกิด เราจะเกิดที่ไหนเราก็เกิดได้ อย่างว่าแต่มาเกิดเป็นมนุษย์
เกิดเป็นเทวบุตรเทวดาอินทร์พรหม จนกระทั่งถึงวิมุตติหลุดพ้นถึง
พระนิพพาน เราก็ได้ตามความหวังที่เราอยาก แต่นี้ไม่เป็นเช่นนั้น
มันเป็นมาด้วยอำนาจแห่งกรรม

คำว่ากรรมนั้นเป็นกลาง ๆ กรรมดีกรรมชั่ว ผู้ทำกรรมชั่วได้รับความ
ความลำบากลำบาก ไปถือปฏิสนธิวิญญาณในสถานที่ใด โลกเขามีกรรม
อันดี เรามีความสมัครใจใคร่ต่อกรรมชั่วประจำนิสัยแล้ว เวลาไปเกิด
จะไปตกแต่งให้เกิดในสถานที่นั้นที่นี้ไม่ได้ ย่อมไปเกิดในสถานที่ที่ไม่พึง
ปรารถนา เช่น ท่านแสดงไว้ว่าไปตกนรกหมกไหม้เหล่านี้ เป็นต้น นี่คือ
กรรมพามาเกิด

อย่างเราทั้งหลายที่มาเกิด และพร้อมหน้านั่งฟังธรรมของ
พระพุทธเจ้าอยู่เวลานี้ เราก็เกิดมาด้วยบุญด้วยกรรมของเราทุกคน
จะเป็นพ่อเป็นแม่หรือเป็นสัตว์เป็นบุคคล ขึ้นอยู่กับอำนาจแห่งกรรมที่
เราทำมา ถ้ากรรมทำชั่ว ผลที่แสดงออกมาในกำเนิดเกิดภพหน้าต่อไปก็
ต้องเป็นกรรมชั่ว เกิดเป็นสัตว์เป็นเปรตเป็นผีเป็นสัตว์นรก จนกระทั่ง
ถึงตกนรกหมกไหม้ เหล่านี้เป็นไปด้วยอำนาจแห่งกรรม ซึ่งใคร ๆ ก็
ไม่ต้องการอยากตกกัน

๙

แล้วเช่นมนุษย์อย่างเราก็มีรูปร่างกลางตัวเป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่จิตนิสัยอย่างนี้ไม่เหมือนกัน เพราะแกนภายในได้ขึ้นอยู่กับกรรม กรรมดีก็มี กรรมชั่วก็มี กรรมชั่วมีหนักเบาเล็กน้อยเพียงไร กรรมดีมีเล็กน้อยเพียงไร ต้องขึ้นอยู่กับกรรม เวลาเกิดเราตกแต่งเอาไม่ได้ แม้ที่สุดตั้งแต่พ่อกับแม่เรา ซึ่งเป็นสถานที่หรือแดนเกิดแห่งเราทั้งหลาย ที่เกิดมานี้ ก็ตกแต่งเอาไม่ได้ ย่อมเป็นอยู่ด้วยอำนาจแห่งกรรม ของเราทุกคน ๆ เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้เชื่อกรรม ให้ ระมัดระวังในกรรม

คำว่ากรรมนี้เป็นกลาง ๆ ได้แก่การกระทำ การกระทำชั่วเรียกว่า ทำบาปทำกรรมชั่ว ทำกรรมดีเรียกว่าทำบุญทำกุศลศีลทาน นี้เรียกว่ากรรมดี ผลทั้งสองประเภทนี้จะไม่สถิตติดอยู่กับสิ่งอื่นสิ่งใดทั้งนั้นนอกจากใจ ซึ่งเป็นสถานที่ก่อเหตุทั้งดีทั้งชั่วนี้ให้เกิดขึ้นกับตน แล้วปรากฏผลเป็นความสุขความทุกข์มากขึ้นมา จากผู้ที่ทำกรรมดีกรรมชื่อนี้เท่านั้น ด้วยเหตุนี้เองเราจึงไม่เหมือนกัน แม้แต่พ่อแม่สองคนมีลูกกี่คน ลูกเหล่านั้นจะไม่เหมือนกันเลย รูปร่างกลางตัวก็ไม่เหมือน จิตนิสัยก็ไม่เหมือน ใจความฉลาดหรือนิสัยดีชั่วต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน นี้ขึ้นอยู่กับแกนนำได้แก่ หัวใจที่เคยเป็นนิสัยสั่งสมความชั่วความดีมาเล็กน้อย การแสดงออกของ ลูกแต่ละคน ๆ จึงไม่เหมือนกัน นี้ท่านเรียกว่าเกิดมาด้วยอำนาจแห่งกรรม

กรรมนี้เป็นเรื่องที่ใหญ่โตมากที่สุด ไม่มีอะไรเหนือกรรม โลก อันนี้ไม่มีสิ่งใดเหนือกรรม ท่านแสดงไว้ในบาลีว่า *นตถิ กมฺม สมํ พลํ* ไม่มีอิทธิพลใดที่จะเหนืออิทธิพลแห่งกรรมดีกรรมชั่วไปได้ ใครทำก็ ทำได้เวลาทำ เพราะมีอำนาจทำได้ทั้งชั่วทั้งดี ทำให้สมใจก็ทำได้ทำชั่ว แต่เวลาผลที่เกิดขึ้นมานั้น มันจะตรงกันข้าม มันจะไม่สมใจ จะตำหนิ

ติโทษกรรมของตัว ก็สักแต่ว่าตำหนิไปเปล่า ๆ เพราะเราได้ทำกรรมชั่วลงไปแล้ว จำต้องยอมรับผลชั่วของตน นี่ท่านเรียกว่ากรรมให้ผล

เรามีอำนาจทำกรรม แต่เวลาทำลงไปแล้วกรรมย่อมมีอำนาจบังคับเรา ถ้าเป็นความชั่วก็บังคับให้เกิดความทุกข์ความลำบากลำบาก เกิดในภพใดชาติใดมีแต่ภพชาติที่ไม่พึงปรารถนาทั้งนั้น ๆ นี่เป็นลักษณะชาติของสัตว์ที่เกิดตายด้วยอำนาจแห่งกรรม ฝ่ายดีก็เช่นเดียวกัน เราทำความดีแล้วถึงจะไม่ปรารถนาความดี ภพชาติก็เป็นของดีสำหรับเรา เช่นอย่างน้อยมาเกิดเป็นมนุษย์ผู้มีคุณธรรม มีสมบัติพัสถานมาก เกิดขึ้นมาด้วยความชอบธรรม เป็นสง่าราศีแก่ตัวเองและครอบครัวเหย้าเรือนตลอดส่วนรวม จนกระทั่งถึงประเทศชาติบ้านเมือง เป็นใหญ่เป็นโตเป็นผู้มีคุณธรรมประจำใจ ไปที่ไหนคนเคารพนับถือกราบไหว้บูชา

นี่เพราะอำนาจแห่งกรรมดีของตนที่สร้างมาแล้วมาเป็นมนุษย์แล้วก็ได้มาเป็นใหญ่เป็นโต ทรงอำนาจวาสนาบุญญาภิสมภาร ให้พี่น้องทั้งหลายบรรดาที่อยู่ร่วมกันได้พึ่งบารมีของตน นี่เพราะอำนาจแห่งกรรมดีของผู้ทำ นี่ละเรียกว่ากรรมดีก็มีอำนาจมาก สำหรับที่จะส่งเสริมผู้ที่ทำกรรมดีนั้น ให้ไปเกิดในสถานที่ต้องการหรือเกิดในสถานที่พึงหวังได้

ธรรมของพระพุทธเจ้าจึงชี้เด็ดขาดลงไปที่กรรม กรรม แปลว่าการกระทำ ทำดีทำชั่วเรียกว่าการกระทำดีกระทำชั่ว ผลที่เกิดขึ้นมาเป็นความสุขความทุกข์ เรียกว่าวิบากกรรม จะต้องเกิดขึ้นที่จิตใจของสัตว์โลกผู้ที่ทำลงไป ไม่มีสถานที่อื่นใดที่จะสถิตหรือที่อยู่ของกรรมดีกรรมชั่ว มีจิตใจนี้เป็นของสำคัญ เกิดที่จิตใจ เพราะใจเป็นผู้ทำกรรมดีกรรมชั่ว เวลาตายลงไปธาตุขันธ์เขาไม่มีบาปมีบุญ ไม่เป็นบาปเป็นบุญ ไม่ตกนรกอเวจีขึ้นสวรรค์ขึ้นพรหมที่ไหน แต่เป็นเรื่องของใจ

๑๑

ผู้เป็นนักท่องเที่ยวในภพชาติต่าง ๆ เรื่อยมานี้เท่านั้น จะเป็นผู้เสวยกรรม
ของคนที่ทำลงไปทั้งดีและชั่ว

จึงขอให้พี่น้องชาวไทยเราซึ่งเป็นลูกชาวพุทธ ให้ตระหนักแน
ในเรื่องของกรรม เราอย่าเชื่อความอยากความทะเยอทะยาน ความมี
อำนาจวาสนาใหญ่โตกว้างขวาง นี้อำนาจบังคับกรรมไม่ให้เกิดผลแก่ตน
อย่างนี้เป็นไปไม่ได้ จึงขอให้เชื่อกรรมตามหลักกรรม พระพุทธเจ้า
ก่อนที่จะได้มาตรัสรู้ก็ทรงบำเพ็ญบุญญาบารมี นี้เรียกว่ากรรมดีเรื่อยมา
จนถึงขั้นเต็มภูมิ ควรเป็นศาสดาแล้วก็ได้มาตรัสรู้ธรรม เมื่อตรัสรู้ธรรม
ขึ้นมาแล้วเรียกว่ารู้แจ้งแทงตลอดไปทั่วถึง บุพเพนิวาสานุสติญาณ
การเกิดการตายของพระพุทธเจ้าไม่ว่าพระองค์ใด นับไม่ได้ด้วยกัน เกิด
มาก็กัปก็กาลป์ เกิดแล้วตายเล่า สูง ๆ ต่ำ ๆ ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ไปเกิด
เป็นสัตว์นรกหมกไหม้เช่นเราทั้งหลายนี้ก็นับไม่ได้ ขึ้นสวรรค์ชั้นพรหม
แล้วลงมาก็ไม่นับไม่ได้

จนกระทั่งบำเพ็ญพระบารมีได้ตรัสรู้ธรรมเรียบร้อยแล้ว จึงทรง
พิจารณาย้อนหลังถึงภพชาติ ที่เรียกว่า บุพเพนิวาสานุสติญาณ ความ
ระลึกชาติย้อนหลังของความเป็นมาของพระพุทธเจ้านั้นนับไม่ถ้วนเลย
ไม่ทราบว่าจะเคยเกิดมาก็กัปก็กาลป์ เพราะฉะนั้นการเกิดตายของสัตว์โลก
จึงไม่ควรที่จะเอามาแข่งขันกัน เพราะต่างคนต่างเกิดต่างตายด้วยกัน
เพราะอำนาจแห่งกรรมดีกรรมชั่วหมุนเวียนให้พาไปเกิดสูง ๆ ต่ำ ๆ
ลุ่ม ๆ ดอน ๆ เรื่อยมาอย่างนี้

อย่างเราทั้งหลายที่เกิดเป็นมนุษย์นี้ เราก็ทราบแต่ที่เราเกิด
เป็นมนุษย์เป็นหญิงเป็นชายเท่านั้น แต่เราหาทราบได้ไม่ว่าอะไรพาให้
เรามาเกิด เราที่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ แล้วเกิดเป็นมนุษย์เวลานี้ความ

เป็นอยู่ของเราที่จะพึงเป็นพึงตายเป็นที่มั่นใจของเราคืออะไร เราก็มองไม่เห็น แต่เรื่องความอยากความทะเยอทะยานซึ่งเป็นเรื่องของกิเลส อันเป็นน้ำล้นฝั่งน้ำมันชกมันจุง คนทั้งหลายจึงมักจะทำชั่วกันมากกว่า การทำความดี นี่ละสัตว์โลกทั้งหลายจึงลงทางต่ำมากกว่าที่ขึ้นทางสูง เป็นลำดับมาอย่างนี้

เราเป็นลูกชาวพุทธขอให้เชื่อกรรม อย่าเชื่อตนเองซึ่งมีแต่กิเลส เครื่องหลอกหลวงเต็มหัวใจ เราจะถูกตีจมตึนจากมันตลอดไปแล้วล่มจม เพราะความเชื่อกิเลสนี้ไม่มีเวลาหยุดยั้งชั่งตัวได้เลยนะ ใ้พากันพยายาม ระมัดระวัง ความชั่วความดี ความชั่วเป็นข้าศึกศัตรูต่อเราผู้ทำเอง ความดีเป็นธรรมที่เป็นเครื่องอบอุ่น เป็นเครื่องยึดเครื่องเกาะ เป็นธรรมที่พึงเป็นพึงตายแก่เราผู้ทำ จึงขอให้พากันระมัดระวังถึงเรื่องการกระทำ ให้มาก อย่าสักแต่ว่าทำ ๆ การทำลงไปแล้วไม่ใช่สักแต่ว่า ผลจะติดตามจากการกระทำทุกประโยคไป ทั้งการทำดีและทำชั่ว จะไม่มีลำเอียง มีเสมอไปอย่างนั้น

ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทรงธรรม

กิเลส กับ ธรรม

เพราะเหตุนี้คำว่ากิเลสวัฏจักรก็ดี คำว่าธรรมจนกระทั่งถึง
วิวัฏจักรได้แก่พระนิพพานก็ดี จึงเป็นธรรมที่สด ๆ ร้อน ๆ เป็นกิเลสสด ๆ
ร้อน ๆ เป็นวัฏจักรพาสัตว์โลกให้หมุนเวียนสด ๆ ร้อน ๆ เรื่อยมา ธรรม
เป็นฝ่ายดี ใครเอื้อมไปทางด้านธรรมะก็จะไต่ยัดไต่เกาะ อาศัยธรรมเป็น
ที่เกาะที่ยึดแล้วผ่านพ้นจากทุกข์ไปเป็นลำดับจนกระทั่งถึงพระนิพพานได้
เพราะฉะนั้นคำว่ากิเลสวัฏจักร อันเป็นเครื่องหมุนเวียนในหัวใจของ
สัตว์โลกให้เกิดให้ตายตลอดมาก็ดี คำว่าธรรมนับแต่ธรรมพื้น ๆ จนกระทั่ง
ถึงนิพพานธรรมก็ดี เป็นธรรมสม่ำเสมอ ให้ผลสด ๆ ร้อน ๆ เสมอกัน
หมดทั้งสองฝั่ง

ฝั่งหนึ่งเป็นฝั่งของวิภูวน ฝั่งหนึ่งเป็นฝั่งของวิวัฏจักร คือฝั่งหนึ่ง
เรียกว่ากิเลส พาสัตว์ให้หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงเกิดแก่เจ็บตายตลอดมา
อีกฝ่ายหนึ่งได้แก่ฝ่ายธรรม ผู้สร้างบุญสร้างกุศลเรียกว่าเอื้อมมือเข้าสู่ธรรม
ผู้นี้ยอมไปในทางที่ดีเป็นลำดับลำดับไป เมื่อมากกว่านั้นจนสมบูรณ์พูนผล
แล้วก็หลุดพ้นจากทุกข์ไปได้ ด้วยอำนาจแห่งการเกาะยึดในธรรมตลอด
มานั้นแล เพราะฉะนั้นคำว่า กิเลส กับ ธรรม จึงมีผลเสมอกัน ไม่มี
ส่วนใดฝ่ายใดว่าครีว่าล้ำสมัย ที่ว่าครีว่าล้ำสมัยนั้นมีแต่กิเลสโจมตีธรรม
ทั้งนั้นแหละ กิเลสมีอำนาจในหัวใจของเราก็หาว่าธรรมนี้ครี ธรรมนี้
ล้ำสมัย ไม่สนใจ แล้วสนใจตั้งแต่กิเลส มันถึงไม่บอกว่ามันเป็น
ธรรมชาติที่ทันสมัยในการหลอกดวงสัตว์โลกให้ลุ่มจมนี่ เราก็เชื่อมั่น
อยู่แล้ว จำเป็นอะไรมันจะต้องประกาศว่า นี่คือธรรมชาติที่หลอกดวง
คือกิเลสนั้นแล เราจึงต้องได้ระวัง

๑๔

แล้วขอให้มีความหนักแน่นในศีลในธรรมของเรา ซึ่งเป็นหลักใหญ่ที่จะพาให้เราเป็นอยู่ด้วยความผาสุกर्मเย็นในตัวของเรา ครอบครัวของเรา งานต่าง ๆ นี้เมื่อมีศีลธรรมเข้าแทรกแล้วจะสะอาดสะอาดอันสงบรวมเย็นไว้ใจตายใจกันได้ ตั้งแต่ในครอบครัวจนกระทั่งถึงงานส่วนรวม ถึงงานรัฐบาล ด้วยอำนาจแห่งธรรมนี้เท่านั้น จะเป็นธรรมชาติที่ให้เราเชื่อมั่นใจอบอุ่นในใจของเราว่าดำเนินงานด้วยความถูกต้อง ประชาชนพลเมืองทั้งหลายซึ่งเป็นบริษัทบริวารก็ได้รับความอบอุ่นชุ่มเย็นในจิตใจ นี้ละธรรมเมื่อแทรกอยู่ในจิตใจได้แล้ว จิตใจกายวาจาอันย่อมจะสะอาดสะอาดอันมีความปลื้มปิติในตัวของเราเอง นี่คือการประพฤติตัว

เบื้องต้นได้พูดถึงความประหยัด การประหยัดได้แก่ความไม่ลืมนั่นเอง ให้ออยู่พอกิน การอยู่ก็พอเหมาะพอสมกับสภาพแห่งความเป็นอยู่ของมนุษย์เรา อย่าสร้างจนกระทั่งถึงเอาไปแข่งเทวดาชั้นดาวดึงส์จนกระทั่งถึงเทวดาชั้น ๖ ปรมิมีตวสวัตติ นั้นเป็นชั้นของทิพย์ เทวดาที่จะไปเกิดในสวรรค์แต่ละชั้น ๆ นั้น สวรรค์เป็นหลักธรรมชาติไม่มีใครสร้างไม่มีใครทำ หากเป็นอยู่มีอยู่มาตั้งกัปตั้งกาลป์โดยหลักธรรมชาติสัตว์ทั้งหลายที่จะไปเกิดในสวรรค์ชั้นใดก็ตาม ต้องไปด้วยอำนาจแห่งบุญกรรมของตน มีมากมีน้อยตามหลักธรรมชาติเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นจึงไม่มีอะไรจะไปแข่งได้

เช่นเมื่อมนุษย์ของเราสร้างตึกรามบ้านช่องขึ้นมานาน้อย กี่ชั้น กี่ห้องกี่ทับ มันก็เป็นอิฐเป็นปูนเป็นหินเป็นทรายไปเท่านั้น มันไม่ได้เป็นทิพย์เหมือนหอบปราสาทในชั้นสวรรค์ของผู้มีบุญที่ตนได้สร้างไว้แล้วสำเร็จเป็นหอบทิพย์ขึ้นมาในสวรรค์ชั้นนั้น ๆ นี้เราเป็นมนุษย์ ความเป็นอยู่ของเราก็เป็นอยู่แบบมนุษย์ ขอให้สร้างตนด้วยความเป็นผู้มีศีลธรรม

ตามแบบมนุษย์ เราก็จะไม่เดือดร้อนวุ่นวาย การสร้างบ้านสร้างเรือนถึงกับติดหนี้ติดสินพะรุงพะรัง แล้วทำเราให้จมเพราะความฟุ้งเพื่อเห่อเหิมอยากมียากเด่นอยากดังแข่งหน้าแข่งหลังกันไป สุดท้ายสิ่งที่ได้ก็มีแต่ความล้มจมฉิบหาย อย่างนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ในวงชาวพุทธเรา

อยู่อย่างไรพอเป็นอยู่ ขอให้ใจมีธรรมภายในใจแล้วจะสะดวกสบายไปหมด หอบปราสาท ๗ ชั้นของคนบาปสู้กระต๊อบของคนดีไม่ได้นะ คนดีมีบุญมีกุศลอยู่ในไหนอยู่ได้ไม่เดือดร้อน เพราะใจไม่พาเดือดร้อน แต่คนชั่วช้าลามกกอบโกยรีดไถประเภทต่าง ๆ สร้างแต่บาปแต่กรรมใส่ตัวเอง และรีดไถคนอื่น ๆ มาไม่มีประมาณนั้น สิ่งเหล่านั้นกลับกลายเป็นไฟไหม้เผาตน ถึงจะมีหอบปราสาทถึง ๗ ชั้น ๘ ชั้นให้โลกเขาปรากฏชื่อลือนามว่าเด่นว่าดังก็ตาม มันก็มีแต่ชื่อแต่นาม ส่วนบาปส่วนกรรมที่ตนไปหากอบโกยรีดไถมาจากที่ต่าง ๆ มาเป็นบ้านเป็นเรือนแล้วว่าเป็นเนื้อหนังของตนเองนั่น มันคือไฟล้วน ๆ เผาตัวเอง นอกจากเผาตัวเองในปัจจุบันนี้แล้วก็ไปเผาอยู่ในเมืองผีนั่นอีก

เมืองผี อายุของผี ยืดยาวยิ่งกว่าเมืองมนุษย์ อายุของมนุษย์เป็นไหน ๆ มนุษย์เรานี้อายุคนหนึ่ง ๆ ดังเราทั้งหลายได้ทราบกันนี้แลก็ปี ๗๐-๘๐-๙๐ หรือร้อยกว่าปีเท่านั้นทั้งหมดอายุ นี่เป็นอายุของโลกของมนุษย์เรา แต่อายุในเมืองผีนั่นเป็นอายุด้วยอำนาจแห่งกรรมประเภทที่ลึกลับ ที่ใครตามไม่เห็นและไม่ค่อยเชื่อง่าย ๆ เลยว่า ไปตกนรกในเมืองผีนั่นก็กัปก็กาลปี คนที่สร้างบาปกรรมหนา ๆ ที่ทะนงตนว่าบาปไม่มีบุญไม่มี นั้นแลเป็นผู้ที่จะรับเหมากองทุกข์ทั้งหลายรวมอยู่กับผู้นั้นวันคืนปีเดือนก็เป็นวันเดือนปีทิพย์ไปด้วย วันคืนปีเดือนของเราตั้งร้อยวันพันวันก็ไม่ได้หนึ่งชั่วโมฆะของเมืองผี เมืองผีเป็นเมืองที่ยืดยาวนานมาก ๆ ให้สัตว์ทั้งหลายได้ทราบตนมากมายก่ายกอง นี่คือเมืองผี

๑๖

ถ้าเราทำไม่ดีเราจะบอกว่านรกไม่มีก็ตาม ฟ้าไม่มีก็ตาม ก็คือเรานั้นแลเป็นตัวผีสังหารตนเอง เป็นไฟนรกเผาตนเอง เผาจากเมืองมนุษย์นี้แล้วก็ไปถูกเผาในนรกอเวจี ก็กัปก็กาลปกว่าจะได้ฟื้นตัวขึ้นมา ครั้นขึ้นมาแล้วก็เลสบาปกรรมมันก็ปิดไว้เสีย ไม่ให้รู้ร่องรอยภพชาติที่เป็นมาของตน แล้วก็ทำบาปทำกรรมอีก ต่อก็จมลงไปอีก นี่คือการทำบาปทำกรรม

พระธรรมวิสุทธิมงคล หลวงปู่ธรรมเทชะนา

นายกรัฐมนตรีพร้อมคณะรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการ ก.ท.ม. เจ้าหน้าที่ระดับสูง มาร่วมงานบูชาคุณแผ่นดินไทย

หลักธรรมชาติที่ไม่มีใครจะลบล้างได้

ขอพี่น้องชาวพุทธเราได้เชื่อพระพุทธเจ้าเถิดว่า พระพุทธเจ้านั้นเป็นศาสดาเอกอย่างแท้จริงทุก ๆ พระองค์ ไม่ว่าจะ เป็นพระพุทธเจ้า พระองค์ใดตรัสรู้ขึ้นมา ตรัสรู้ธรรมของจริง ไม่ได้ตรัสรู้ขึ้นมาด้วยความ หลอกลวงโลกทั้งหลาย อย่างกิเลสมันหลอกลวงอยู่เวลานี้ เช่น บาป บุญ นรก สวรรค์ ไม่มี นี่คือความหลอกลวงของกิเลส ถ้าสติวิเจบา ก็ต้องติดร่างแหมันไปแล้วตกนรกจนได้ ส่วนธรรมนี้พระพุทธเจ้า พระองค์ใดตรัสไว้เป็นแบบเดียวกันหมด ไม่มีคำที่จะขัดจะแย้งกัน แม้แต่พระองค์เดียวเลยบรรดาพระพุทธเจ้าที่ตรัสรู้

คำว่าตรัสรู้นั้น ตรัสรู้ของจริงที่ทรงรู้ทรงเห็น นับเริ่มแรกตั้งแต่ ตรัสรู้กิเลส ความโลภ ตั้งแต่เดิมพระพุทธเจ้าก็มีเหมือนเรา นี้เรียกว่า กิเลสมีอยู่ภายในใจ ความโกรธก็คือกิเลสมีอยู่ในหัวใจ เผาหัวใจของท่านเหมือนกันกับเผาหัวใจเรา ราคะตัดหาความดีความดีตามเรื่อง ของหญิงของชายต่าง ๆ นี้ก็มีเต็มอยู่ในหัวใจของเรา เหล่านี้ล้วนแล้ว ตั้งแต่เป็นฟืนเป็นไฟ

พระองค์ตรัสรู้คือสังหารสิ่งเหล่านี้ให้ขาดสะบั้นไปจากจิตใจ ความ โลภหมดไปโดยสิ้นเชิง ความโลภเป็นธรรมชาติคือไฟเผาหัวใจสัตว์โลก ความโกรธเป็นไฟเผาหัวใจสัตว์โลก ราคะตัดหาเผาหัวใจสัตว์โลกตลอดมา พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม คือ สังหารความโลภ ความโกรธ ราคะตัดหา นี้ให้หมดสิ้นไปโดยสิ้นเชิง กระจำงแจ่งขึ้นมาด้วย โลกวิทู รู้แจ้งเห็นจริง ในสภาวะธรรมทั้งหลาย นับตั้งแต่กิเลสตัวมืดดำมันปกปิดกำบังพระทัย คือใจของพระพุทธเจ้าไว้ เมื่อได้ทำลายสิ่งเหล่านี้ที่เป็นเครื่องปกปิดให้

๑๘

แตกกระจายหายไปโดยสิ้นเชิงแล้ว ความสว่างกระจ่างแจ้งคือ โลกวิทุ
รู้แจ้งทั้งภายในทั้งภายนอก ก็ปรากฏเด่นชัดขึ้นในพระทัยของพระพุทธเจ้า
ที่นั่นนอกจากใจที่กิเลสได้ขาดสะบั้นลงไปแล้วเป็นใจที่สว่าง ที่นี้
สิ่งใดที่รอบใจพระองค์ก็ทรงรู้หมด ว่าบาปมีบุญมี พระองค์ประจักษ์
แล้วในบาปที่เกิดในพระทัยแต่ก่อน บุญมีบุญที่เกิดในพระทัยแต่ก่อน
ด้วยการสร้างความดี ตลอดถึงนรกหลุมต่าง ๆ มี เปרתอสุรกายประเภท
ต่าง ๆ เต็มทั่วแดนโลกธาตุมี สวรรค์มี ก็ชั้นสวรรค์มี พรหมโลกก็ชั้นมี
นิพพานมี นี่ทรงรู้แจ้งเห็นจริงตามสิ่งที่มีอยู่ทั้งหลายของสิ่งเหล่านั้น แล้ว
นำสิ่งเหล่านั้นมาสอนสัตว์โลกคือพวกเรา ซึ่งอยู่ในชั้นหุนวาทาบรรดา
ด้านจิตใจ จึงต้องได้มาประกาศชี้แจงให้ทราบ พระองค์เป็นผู้รู้เห็น
ตามหลักความจริงนี้เรียบร้อยแล้วทุก ๆ พระองค์ว่า สิ่งเหล่านี้เคยมีมา
ดั้งเดิมตั้งแต่กาลไหน ๆ ไม่ใช่พระพุทธเจ้าจะมาอุตราว่า บาปมีบุญมี
เมื่อสองสามวันนี้ และนรกสวรรค์มีเมื่อสองสามวันนี้ ตลอดถึงนิพพานมี
เมื่อสองสามวันนี้

สิ่งเหล่านี้เคยมีมากับโลกตั้งกับตั้งกลับจนหาเงื่อนต้นเงื่อนปลาย
ไม่ได้ พระพุทธเจ้าพระองค์ใดตรัสรู้ขึ้นมาก็มาเห็นสิ่งที่มีอยู่ดั้งเดิมนั้นแล
แล้วทำลายสิ่งเหล่านี้ที่เห็นว่าไม่พึงปรารถนานั้นก็ทำลายไม่ได้ เช่นทำลาย
นรกไม่ให้มีแก่สัตว์ ทั้ง ๆ ที่พระพุทธเจ้าทรงพระเมตตาเต็มสัดเต็มส่วน
ต่อสัตว์โลกทั้งหลาย ก็ทำลายสิ่งที่เป็นภัยแก่สัตว์โลกคือนรกนี้ไม่ได้ จึง
ต้องแนะนำสั่งสอนให้รู้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นพินเป็นไฟ ให้พากันหลีกเลี่ยงด้วย
การละชั่วแล้วให้ทำในทางที่ดี เพื่อไปสู่สุคติโลกสวรรค์จนกระทั่งถึงนิพพาน

จึงต้องสอนตามหลักความจริงที่ควรจะเป็นไปได้ต่อสัตว์ทั้งหลาย
เช่น การละบาป สัตว์ทั้งหลายละได้ การบำเพ็ญบุญ สัตว์ทั้งหลาย

๑๙

บำเพ็ญได้ จึงสอนในสิ่งที่อยู่ในฐานะควรจะเป็นไปได้ ไม่ทรงสอนในสิ่งที่ไม่ใช่ฐานะ เช่น ทำลายนรก ทำลายสัตว์นรก แล้วทำลายสวรรค์ ทำลายไม่ได้ เพราะสิ่งเหล่านี้เคยมีมาตั้งแต่เดิมตั้งแต่กาลไหน ๆ

นี่ละเป็นสิ่งที่สุดท้ายของพระพุทธเจ้า ก็คือการทำลายหลักความจริงที่มีมาตั้งแต่เดิม เช่น บาป บุญ นรก สวรรค์ พรหมโลก นิพพาน นี่ทำลายไม่ได้ จึงมีประจำโลกตลอดมาก็ก็กัปกัลป์ และเป็นแหล่งที่อยู่ของสัตว์โลกทั้งฝ่ายดีฝ่ายชั่ว ผู้ทำชัวิก็ลงแดนแห่งนรก ผู้ทำดีก็ขึ้นมาอย่างน้อยเป็นแดนสวรรค์ จนกระทั่งถึงพรหมโลก นิพพาน นี่คือหลักธรรมชาติไม่มีใครจะลบล้างได้ เราอย่าให้กิเลสไปหลอกลวงตมตุนว่าสิ่งเหล่านี้ไม่มี ๆ ลบล้างไปหมด ทั้ง ๆ ที่พระพุทธเจ้าผู้เป็นจอมปราชญ์ฉลาดแหลมคมเหนือโลกลบล้างไม่ได้แม้แต่พระองค์เดียว เราจะเป็นผู้วิเศษวิโสมาจากโลกใดแดนใด จึงจะมาลบล้างสิ่งเหล่านี้ให้ได้แต่เราคนเดียว อย่าหาญคิด จะสร้างความล่มจมฉิบหายให้แก่ตัวของเราที่ต่อต้านหาญทำ มันหนาไปด้วยบาปด้วยกรรม

พระพุทธเจ้าจอมปราชญ์พระองค์ใดสอนมา มันไม่ยอมรับจะยอมรับตั้งแต่ความหุนหวาดตาบอด ดุดันทำตั้งแต่ความชั่วช้าลามก ครั้นเวลาตายแล้วไปที่ไหน คนที่ดุดันทำตั้งแต่ความชั่วช้าลามกนั้นแหละเป็นผู้ที่จะเหมาความทุกข์ความลำบากทั้งหลาย มหันตทุกข์จะอยู่กับคนต่อต้านหาญทำบาปทำกรรมนั้นแล เราอย่าหาญทำ อย่าแข่งพระพุทธเจ้า บาปมี บุญมี นรกมี สวรรค์ พรหมโลก นิพพานมี นี่พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์สอนไว้แบบเดียวกันหมด เพราะลบล้างสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ จึงมาสอนโลกซึ่งอยู่ในวิสัยที่จะควรเป็นได้

หลักเกณฑ์แห่งธรรมของชาวพุทธ

เราเป็นลูกชาวพุทธขอให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์แห่งธรรม นี้เราเป็นลูกชาวพุทธด้วยในเมืองไทยของเรา ประการแรกที่สอนในเรื่องนี้ก็คือ เริ่มไปตั้งแต่ให้อยู่พอดี การกินก็เหมือนกัน กินหรือรับประทานก็เป็นภาษาอันเดียวกันนั่นแหละ ภาษาเดิมของเราเรียกว่ากิน แต่ภาษาไพเราะเพราะพริ้งประดับประดาร้าน เรียกว่ารับประทานไปเรื่อย ๆ มันไม่มีสิ้นสุดนั่นแหละ เราตกแต่งลมปากของเราให้เป็นยังงี้ ก็ฟังไปตามลมปาก แต่ใจสกปรกแล้วจะเป็นยังงี้ มันก็สกปรกอยู่ที่ใจ ความทุกข์ใจจะเป็นผู้รับเคราะห์รับกรรม

การอยู่การกินการใช้สอยทุกอย่างให้รู้จักประมาณมัธยัสถ์ การอยู่การกินการใช้การสอยที่อยู่ในเมืองไทยของเราก็ขอให้มันหลักมีเกณฑ์ อย่าทะเยอทะยานหาตั้งแต่อะไรก็อยู่เมืองนอก ๆ นี่คือการลืมหืมตา เห็นเราชั่วยิ่งกว่าเขา เห็นลูกเราชั่วยิ่งกว่าลูกเขา เมียเราชั่วเราชั่วยิ่งกว่าเมียเขา ผัวเขา เห็นชาติไทยเราเลวกว่าเขา จึงวิ่งเต้นตามเขา ๆ ก็วิ่งเต้นไปเรื่อยแล้วเป็นบ่อโยให้เขาถลุงเอาเงินตราของเราไปใช้เสียหาย อย่างนี้เสียหายอย่าพากันคิดมาก

สิ่งที่จำเป็นที่จะต้องแลกเปลี่ยนทั้งเขาทั้งเรานั้นใครก็ทราบด้วยกัน แต่สิ่งใดไม่จำเป็นอย่าอูตรี เป็นนิสัยที่คึกคะนองอย่านำมาใช้ จะเป็นการสังหารชาติไทยของเราให้ด้อยหรือล่มจมลงไป ด้วยความไม่ยินดีในสมบัติที่มีอยู่ของชาติตัวเอง สิ่งใดที่ควรเป็นไปในชาติไทยของเรา ให้พากันชวนขวยหาสมบัติเหล่านี้มาใช้สอยกินอยู่ปูวาย เราจะเป็นเนื้อเป็นหนังชั้นในชาติไทยของเรา นอกจากนั้นศีลธรรมของเราก็มีภายในจิตใจ

วันหนึ่ง ๆ เราย่ำปล่อย่อยอย่างวาง จิตใจของเราเรียกร้องหาความสงบร่มเย็น หาความสุขตลอดเวลา แต่เราไม่เคยมอง มีตั้งแต่มองความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ดิ้นด้นตั้งแต่ตื่นนอนขึ้นมาจนกระทั่งหลับ มีแต่หาความสุขความเจริญความสมหวัง ครั้นได้มามีแต่ความผิดหวัง ๆ นี้ก็เพราะเราหาเลยเถิด เอากิเลสเป็นผู้หา ถ้าเอาธรรมเป็นผู้หาแล้ว เราหาตั้งแต่เข้ายันค่ำทำไมเราจะหาความสุขไม่ได้ อันใดที่ควรละเราก็ละได้ ละตั้งแต่เข้ามาถึงค่ำเราก็ละความชั่วได้มาก ความดีเราหาตั้งแต่เข้าถึงค่ำ เราก็หาความสุขได้

สมบัติเงินทองข้าวของหามาได้แล้วให้มีความประหยัดมัธยัสถ์ ควรจับควรจ่ายก็จับจ่ายตามความจำเป็น อย่างจ่ายด้วยความสุรุษสุร่าย อย่างนี้ก็ฉิบหายในตัวของเราเอง จนกลายเป็นนิสัยไม่ดี นิสัยสุรุษสุร่ายนี้ก็ขอให้พี่น้องชาวไทยเรายึดเป็นหลักเป็นเกณฑ์ไว้ สมนามว่าเราเป็นชาวพุทธ

คำว่าชาวพุทธ เป็นผู้รู้จักประมาณในการอยู่การกินการใช้การสอย การประพฤติเนื้อประพฤติดัวทุกอย่าง จึงเรียกว่าชาวพุทธ นี่อันหนึ่งนี่เราพูดถึงเรื่องภาคฆราวาสของเรา ที่จะปฏิบัติตัวให้มีขอบมีเขตมีความสุขความเจริญทั่วหน้ากัน เราอยู่ร่วมกันต้องมีธรรม ไม่มีธรรมไม่ได้ ถ้าให้กิเลสมันจูงไปตลอดเวลาแล้ว เมืองไทยของเราเนี่ยมันจะเป็นเมืองฟีนเมืองไฟล่มจมได้ เพราะไม่มีธรรมเป็นเครื่องยับยั้งไว้บ้างเลย จึงต้องมีธรรมเข้าเคลือบแฝงตลอดเวลา ทำการงานอะไรก็ตามให้มีธรรมเป็นเครื่องเคลือบแฝงอยู่ตลอดเวลา

นี่พูดถึงเรื่องความเป็นอยู่ในอาชีพของเรา อาชีพต้องมีธรรมเป็นเครื่องแทรกแซง ไม่มีธรรมอาชีพไหนจะทำตัวให้เสียได้ทั้งนั้น วิชา

๒๒

ที่เราเรียนมาจากบ้านโตเมืองโตก็ตาม เรียนมาแล้วถ้าไม่มีธรรมเข้าเคลือบแฝง ไม่มีธรรมเป็นเครื่องบงการพาไปใช้แล้ว วิชาเหล่านั้นก็กลายมาเป็นวิชาหลงตัว ทำตัวให้เสียหายเพราะความเยอหยิ่งจองหองมีมากถ้าไม่มีธรรม ถ้ามีธรรมแล้วความรู้วิชากลายเป็นผลเป็นประโยชน์ไปหมด คนนั้นก็มีความสงบเย็นเป็นความสุขความเจริญ นี่วันนี้เกี่ยวกับเรื่องฆราวาสที่สอนพี่น้องชาวไทยเรา พอประมาณกับเวลาเวลาซึ่งสังขารร่างกายหลวงตาก็อ่อนลงไปทุกวัน ๆ

ทรงพระเคนจตุปัจจัยไทยธรรมถวายหลวงตา

หน้าที่ของพระสงฆ์ในพุทธศาสนา

การที่เรารักษารธรรมเรารักษาศาสนานี้มีทั้งสองประเภท ประเภทหนึ่งคือประชาชนฆราวาสซึ่งเป็นลูกศิษย์พระ เป็นผู้ทำหน้าที่พลเมืองดี มีศีล มีธรรมประกอบหน้าที่การงานไปด้วยศีลธรรม บ้านเมืองของเราก็มีความร่มเย็นเป็นสุข นี่ฝ่ายของประชาชนฆราวาสทั่ว ๆ ไป ฝ่ายของพระท่านก็ทำงานของพระ คือพระนั้นเป็นในธรรมที่ท่านแสดงไว้ว่า พระนั้นเป็นสงฆ์ สรณิ คจฺฉามิ พระพุทธเจ้าเป็น พุทธํ สรณิ คจฺฉามิ ได้ตรัสรู้ธรรมแล้วเป็นธรรมทั้งแท่ง ธมฺมํ สรณิ คจฺฉามิ นั่นก็ธรรมทั้งดวง พระสงฆ์สาวกตรัสรู้ธรรมแล้วก็ เป็นธรรมทั้งดวง มาเป็นสรณะที่ยึดที่เกาะอันตายตัวอันอบอุ่นตายใจได้ของชาวพุทธเรา

นี่พระท่านก็ออกบวชออกปฏิบัติ แล้วท่านก็ดำเนินหน้าที่การงานของพระ สำหรับพระนั้นมีหน้าที่เรียกว่าค้ำแคบ หรือมีภาระน้อยกว่าประชาชน เพราะตั้งแต่วันบวชมาก็อาศัยประชาชน ไปบิณฑบาตกับชาวบ้านชาวเมืองเขามากินวันหนึ่ง ๆ แล้วก็ทำหน้าที่ของพระ พระในครั้งพุทธกาลกับพระสมัยปัจจุบันนี้เราก็พอจะทราบได้ด้วยกัน

ในครั้งพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนพระ ให้ทำหน้าที่การงานเต็มเม็ดเต็มหน่วย เพื่อทรงศีล สมาธิ ปัญญา วิชชาวิมุตติหลุดพ้นจากกิเลสทั้งหลาย แล้วมาเป็นสรณะของโลกได้ ท่านก็สอนให้ทำหน้าที่ของพระ บวชแล้วให้ไปอยู่ในป่าในเขาลำเนาไพร กำจัดกิเลสตัณหาอาสวะ คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ราคะตัณหาหมั่นมีอยู่ภายในใจนี้ให้ออกจากทางด้านจิตใจ ประพฤติตัวให้เป็นคนดีเป็นพระดี มีความอบอุ่นภายในจิตใจ

พระนั้นถ้าพูดถึงเรื่องสมบัติวัตถุแล้วท่านไม่มี มีแต่ศีลสมบัติ สมาธิสมบัติ วิมุติสมบัติ นี่เป็นสมบัติของพระโดยแท้ ผู้บวช ในพุทธศาสนามีหน้าที่อันเดียว คือ เติบงกรรมนั่งสมาธิภาวนา ชำระ จิตใจของตนอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ดังพระพุทธเจ้าทรงสอนว่า *รุกขมูลเสนาสน์* เป็นต้น เวลาบรรพชาอุปสมบทเรียบร้อยแล้ว ขอให้ ท่านทั้งหลายไปอยู่ตามรุกขมูลร่มไม้ในป่าในเขา ตามถ้ำ ถ้ำมผา ป่าช้า ป่ารกชัฏ กำจัดกิเลสด้วยความเพียรของตนตลอดเวลา และจงทำ ความอุทิศสำหรับพยายามอย่างนี้ตลอดเวลาเถิด นี่คือพระโอวาทของ พระพุทธเจ้าที่ทรงสั่งสอนพระ

พระผู้ท่านตั้งใจปฏิบัติศีลธรรม ตามแนวทางที่พระพุทธเจ้าทรง สั่งสอนไว้แล้ว ในครั้งพุทธกาลกับสมัยนี้ไม่มีอะไรผิดแปลกแตกต่างกัน ที่จะทรงมรรคทรงผลได้เช่นเดียวกับครั้งพุทธกาล เพราะสวากขาตธรรม ตรัสไว้ชอบแล้ว ไม่ว่าจะกาลนั้นกาลนี้ มรรคผลนิพพานจะมีกาลนั้นเสื่อม กาลนี้สูญ อายุของพุทธศาสนาล่วงไปเท่านั้นปีเท่านั้นเดือน มรรคผลนิพพาน จะเสื่อมจะสูญไปอย่างนี้ ท่านไม่ได้สอนอย่างนั้น สวากขาตธรรมตรัสไว้ ชอบแล้ว ชอบยังงี้ ชอบต่อมรรคผลนิพพานนั่นเองจะไปชอบที่ไหน

คำว่า สวากขาตธรรม คือตรัสไว้ชอบเสมอต้นเสมอปลาย ผู้ตั้งใจ ประพฤติปฏิบัติกำจัดกิเลส แม้สมัยปัจจุบันนี้เราอย่าเข้าใจว่าผิดกับ สมัยก่อน ๆ สมัยก่อนเป็นยังงี้ ท่านตั้งหน้าตั้งตาชำระกิเลสค้นหา ออกจากจิตใจ ในสถานที่ควรแก่การบำเพ็ญ เช่น ในป่าในเขา เป็นต้น พระปัจจุบันนี้ก็เลสก็ประเภทเดียวกัน ความโลภประเภทเดียวกัน ความ โกรธประเภทเดียวกัน ราคะค้นหาประเภทเดียวกัน โมหะความหลง ก็ประเภทเดียวกัน ธรรมะก็เป็นธรรมะที่กำจัดกิเลสทั้งหลาย ซึ่งเป็น ประเภทเดียวกันนี้ออกจากใจได้

๒๕

ผู้นำธรรมะนี้ไปปฏิบัติต่อตนเอง ชำระล้างตัวเอง ต้องเป็นผู้ สะอาดสะอาดภายในจิตใจเป็นลำดับ สามารถที่จะทรงได้ตั้งแต่ศีลขึ้นไป ศีล ท่านบวชแล้วท่านรักษาศีล ศีลสมบูรณ์ในตัวของท่าน องค์กรของท่านเองเป็นศีลทั้งองค์เลย จากนั้นก็บำเพ็ญสมาธิ

สมาธิ คือ ความสงบร่มเย็นภายในจิตใจ เกิดจากจิตตภาวนา ทำจิตตภาวนาให้มีความสงบร่มเย็นภายในใจ เพราะจิตใจมีความว้าวุ่น ขุ่นมัวส่ายแสตตลอดเวลาเพราะกิเลสหลุดลากลไป หาความสงบไม่ได้ คนเรา จึงหาความสุขความสบายไม่ได้ พระไปอยู่ในป่าในเขาชำระตน ก็ต้อง ชำระสิ่งที่มัวหมองทั้งหลายเหล่านี้ออกจากจิตใจ เมื่อสิ่งเหล่านี้ออกจาก จิตใจเป็นลำดับ ใจก็เริ่มมีความสงบเย็นใจ ๆ เรียกว่าจิตก็เป็นสมาธิ คือความแน่นหนามั่นคงภายในใจ ความสุขไม่ต้องไปหาที่โลกไหนแหละ เพราะความทุกข์อยู่ที่ใจ ความสุขก็อยู่ที่ใจ เราเสาะแสวงหาความสุข ด้วยความพากเพียรอยู่ที่ใจนี้แล้ว ย่อมจะปรากฏความสงบเย็นใจขึ้นมา จากจิตตภาวนา การชำระสะสางของเราโดยลำดับลำดับไป นี่สมาธิสมบัติ เราสามารถจะครองได้เช่นเดียวกับครั้งพุทธกาล

เอา ปัญญาสมบัติ ปัญญา คือ ความเฉลียวฉลาดแหลมคมที่ จะชำระกิเลสให้ขาดสะบั้นออกไปจากจิตใจ ซึ่งเคยมัวหมองมืดตื้อมา ตั้งแต่ดั้งเดิม จนกลายเป็นใจที่สว่างกระจ่างแจ้งขึ้นมา และกระจ่างแจ้ง ขึ้นเป็นลำดับ เพราะอำนาจแห่งปัญญาชำระชักฟอก ชักฟอก ๆ ไป จนกระทั่งถึงวิมุตติหลุดพ้นขึ้นจากหัวใจนี้แลจะไปหลุดพ้นที่ไหน ครั้ง พุทธกาลท่านหลุดพ้นจากกิเลสที่หัวใจด้วยความเพียร ในครั้งนี้ก็ชำระ จิตใจที่มีกิเลสอยู่ภายในใจด้วยความพากเพียรเหมือนกัน ผลจึงมีความ สม่่าเสมอกัน นี่การประพฤติปฏิบัติตัว

๒๖

หลวงตาประพรมน้ำพระพุทธรูปที่ทองคำ และตอลลาร์
นายกรัฐมนตรีเป็นตัวแทนคณะรัฐบาลรับมอบทองคำและตอลลาร์ เพื่อนำเข้าคลังหลวง

พุทธศาสนิกชนจากทั่วประเทศ มาร่วมงานบูชาคุณแผ่นดินไทย
กันอย่างเนืองแน่น เต็มมณฑลพิธีท้องสนามหลวง

มรรคผลนิพพานสมบูรณ์แบบตลอดมาถ้ามีผู้ปฏิบัติ

ศาสนาของพระพุทธเจ้านี้คงเส้นคงวาหนาแน่นไปด้วยมรรคผลนิพพาน ถ้ามีผู้นำมาประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราเรียนมาเป็นกระดาษเศษเฉย ๆ อยู่ในคัมภีร์ที่คัมภีร์มันก็มีตั้งแต่คัมภีร์ของบาปของบุญ นรก สวรรค์ ตัวบาปตัวบุญจริง ๆ ไม่ได้อยู่ในคัมภีร์ มันอยู่ที่คนผู้ทำ สัตว์ผู้ทำต่างหาก การทำบาปคัมภีร์ท่านไม่ไปทำ ทำบุญคัมภีร์ในตู้พระไตรปิฎกก็ไม่ทำ ไปตกรรทมกโหม้ ตู้พระไตรปิฎกก็ไม่ไปตกร ไปสวรรค์นิพพานพระไตรปิฎกไม่ไปตกร อันนั้นเป็นแต่ชื่อของบาป ของบุญ ของนรกสวรรค์ ผู้ทำบาปทำบุญจริง ๆ อยู่ที่ผู้บำเพ็ญ เรานำธรรมเหล่านี้เข้ามาปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้แล้วเพื่อนำไปปฏิบัติ แล้วผลจะปรากฏขึ้นที่ใจของเรา ถ้าไม่ได้ปฏิบัติมีแต่เรียนเฉย ๆ จำได้เฉย ๆ ก็เหมือนกับเราจำวิชาทางโลกนั้นแหละ เรียนมาเท่าไรก็จำได้ ถ้าไม่นำวิชามาปฏิบัติหน้าที่การงานก็ไม่สำเร็จประโยชน์อันใด

เรื่องศาสนธรรมของพระพุทธเจ้าก็เหมือนกัน มีที่พระไตรปิฎกเรียนมาจำได้เป็นนกขุนทอง ๆ ไม่ตั้งหน้าตั้งตาไปปฏิบัติก็เป็นเหมือนกับแปลนบ้านแปลนเรือนเรา มีที่แปลนเอามาได้เต็มทับเต็มห้องก็มีแต่แปลนไม่สำเร็จเป็นบ้านเป็นเรือนตึกรามบ้านช่องได้ ต่อเมื่อได้นำแปลนออกมากางแล้ว ปลูกสร้างบ้านเรือนขึ้นมาตามแปลนชนิดนั้น ๆ แล้วก็สำเร็จผลประโยชน์ขึ้นมาจนสมบูรณ์แบบ

อันนี้ธรรมของพระพุทธเจ้าก็คือแปลนแห่งพุทธศาสนา แปลนแห่งมรรคผลนิพพาน บาป บุญ นรก สวรรค์ พรหมโลก นิพพาน

รวมอยู่ในแปลนของพุทธศาสนานี้หมด ท่านสอนไว้หมด ถ้าเรานำแปลน
ออกมาเป็นภาคปฏิบัติแล้ว บาบไม่เคยเห็น เราจะเห็น ไม่เห็นที่ไหน
มันอยู่ที่ใจของเราตั้งแต่เรายังไม่ปฏิบัติ พอปฏิบัติเข้าไป บาบมันก็
เห็นในใจ บุญก็เห็นในใจ ตลอดถึงสมาธิ ปัญญา วิชชาวิมุตติหลุดพ้น
ขั้นที่ใจ รู้ขั้นที่ใจ เห็นขั้นที่ใจ หายไปที่ไหน

นี่ละการประพฤติปฏิบัติ ที่นี้ใจก็กลายเป็นใจทรงมรรคผล
นิพพานขึ้นมา เช่นเดียวกันกับครั้งพุทธกาล นี่เพราะเราเอาแบบแผน
ตำรับตำราที่เป็นฝ่ายปริยัติมาปฏิบัติตัวเอง แจงออกไป ศีลรักษาให้ดี
สมาธิบำเพ็ญให้เกิดให้มีขึ้น แล้วปัญญาก็พยายามแก้ไขตัดแปลง ซึ่ง
เป็นเรื่องชำระกิเลสทั้งนั้น ก็ชำระออกไปโดยลำดับลำดับ จนกระทั่งถึง
ภูมิอันสมบูรณ์คือมรรคผลนิพพาน นี่ศาสนา ท่านไม่ได้เป็นกระดาศเศษอยู่
เฉย ๆ นะ ท่านบอกไว้ นั่นคือแปลนของมรรคผลนิพพาน ขอให้นำมา
ปฏิบัติตามที่ท่านสอนไว้แล้ว เราจะเป็นผู้ทรงมรรคผลนิพพานอยู่ที่
หัวใจเราเอง ถ้าเราไม่ปฏิบัติเรียนจบพระไตรปิฎก แบกพระไตรปิฎก
จนหลังหักก็ไม่เกิดประโยชน์ เพราะแบกแต่ความจำ

ความจำกับความจริงต่างกัน ความจำจำมาได้ก็เลสไม่ถลอก
ปอกเปิกออกเลย แต่ความจริงนี้เกิดขึ้นจากภาคปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติ
ไปแล้ว ศีลเราก็ปฏิบัติตั้งแต่วันที่เราบวชมาแล้ว เราก็เป็นผู้มีศีลเต็มตัว
สมาธิเราอบรมจิตใจของเราให้มีความสงบเย็นใจเต็มตัว ๆ สมาธิก็เต็ม
หัวใจ ปัญญาเราอบรมอยู่ตลอดเวลาชำระกิเลสไปเป็นความสว่าง
กระจ่างแจ้งด้วยสติปัญญาของเรา แทนทะลุไปหมดบรรดากิเลสที่มีอยู่
ในหัวใจขาดสะบั้นไปหมด ไม่ต้องถามหาพระนิพพาน นี่ละพระพุทธเจ้า
ไม่ถามหาพระนิพพาน พระอรหันต์ท่านไม่ถามหาพระนิพพาน

๒๙

ที่ไม่เป็นพระนิพพานก็คือ กิเลสมันปกคลุมหุ้มห่อเอาไว้ เช่นเดียวกับสระน้ำบึงน้ำใหญ่ ๆ บึงใหญ่ ๆ นี่มีน้ำเต็มอยู่ก็ตามนะ มีจอกมีแหนปกคลุมหุ้มห่ออยู่ในสระนั้นเท่านั้น น้ำมีเท่าไรก็ไม่มีความหมาย มองไปเห็นแต่จอกแต่แหนก็ว่าน้ำในบึงนี้ไม่มี ความจริงจอกแหนปิดเอาไว้ ถ้าเปิดจอกแหนออกไปแล้วก็มองเห็นน้ำเอง อันนี้ก็ว่ามรรคผลนิพพานไม่มี ๆ มีแต่กิเลสซึ่งเป็นเหมือนกับจอกกับแหนปกคลุมหัวใจเต็มไปหมด มีแต่ความโลภ ความโกรธ ราคะตัณหา ซึ่งเป็นเหมือนกับจอกกับแหนปกคลุมอยู่ในหัวใจเต็มไปหมด อยู่ในหัวใจของเรา แล้วจะเห็นมรรคผลนิพพานที่ไหน ก็เราไม่สนใจมรรคผลนิพพาน สนใจตั้งแต่เรื่องกิเลสตัณหามันก็มีแต่พินแต่ไฟเผาไหม้ไปทั่วโลกดินแดน ไปที่ไหนมีแต่ความทุกข์ ความเดือดร้อน เพราะเราเอาไฟจี้เราเองด้วยความคะนองของใจ ไม่มีสติปัญญา ไม่มีธรรมเข้ายับยั้งชั้กฟอกนั่นเอง จึงขอให้พากันตั้งใจปฏิบัติอย่างนี้

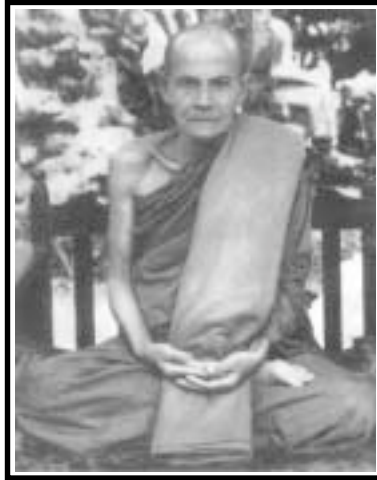
ศาสนาพระพุทธเจ้าของเรา เป็นศาสนาที่เต็มไปด้วยมรรคผลนิพพานสมบูรณ์แบบตลอดมาถ้ามีผู้ปฏิบัติ ถ้าไม่มีผู้ปฏิบัติแล้วก็ไม่มีความหมายอะไร แม้พระพุทธเจ้าจะยังทรงพระชนม์อยู่ ไม่มีผู้ปฏิบัติมันก็เป็นโมฆะอยู่นั่นแหละ เป็นพระก็เป็นโมฆะกษุ ถ้าตั้งใจปฏิบัติธรรมเป็น *สวากขาตธรรม อกาลิก* คงเส้นคงวา ไม่มีกาลสถานที่เวล่ำเวลามาตัดทอนได้ มีตั้งแต่ความสม่าเสมอด้วยธรรม เราเอื้อมือไปทางไหนก็เป็นธรรมทางนั้น

๓๐

ได้ฟังธรรมจากหลวงปู่่มั่นอย่างถึงใจ ๆ

หลวงปู่่มั่น ภูริทัตตมหาเถระ

นี่จึงขอเรียนให้พี่น้องทั้งหลายทราบ หลวงตาท่านที่จะมาเป็นผู้นำของพี่น้องทั้งหลายนี้ เอาจนกระทั่งรอดเป็นรอดตายมา วันนี้จะเปิดธรรมให้พี่น้องทั้งหลายทราบ ที่มาสั่งสอนพี่น้องทั้งหลายเรื่อยมาเป็นเวลา ๕๐ กว่าปีแล้ว ธรรมทั้งหลายที่สอนมาเหล่านี้สอนมาด้วยความแม่นยำของจิต เพราะออกจากภาคปฏิบัติ นับตั้งแต่เรียนหนังสือจบลงไปแล้วตามความปรารถนาของตัวเอง คือ ตั้งใจตัวเองว่าเรียนจบ ๓ ประโยคแล้วจะออกปฏิบัติเพื่อมรรคผลนิพพานเท่านั้น พอจบเท่านั้นแล้วก็ออกปฏิบัติ มีหลวงปู่่มั่นเป็นสนามชัยอันใหญ่หลวง เป็นโรงงานอันใหญ่โตสำหรับผลิตธรรมให้แก่บรรดาลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลาย

ไปได้ยินได้ฟังธรรมจากท่านแล้วถึงใจ ๆ ออกมาปฏิบัติกำจัดกิเลสตั้งแต่พรรษา ๗ จนกระทั่งบัดนี้เป็นยังไง พรรษา ๗ นั้นเรียนจบประโยค ๓ ส่วนหนังสือทางโลกนั้นหลวงตาท่านได้ประถม ๓ นี่หลวงตา

๓๑

ป.๓ ซึ่งกำลังเทศน์อยู่เวลานี้ จากนั้นก็ออกเรียนหนังสือทั้งทางโลกทางธรรมสืบกันไปไม่มีชั้นมีภูมิ จนกระทั่งออกปฏิบัติ เมื่อออกปฏิบัติสนใจต่ออรรถต่อธรรมต่อมรรคผลนิพพานอย่างยิ่ง ก็ไปปลดเปลื้องความสงสัยทั้งหลายจากหลวงปู่มนั้นเอง พอไปถึงท่านก็เหมือนกับว่าท่านมีเรตาร์จับไว้แล้ว

เนื่องจากว่าเรามีความมุ่งหวังอย่างเต็มหัวใจที่ต้องการมรรคผลนิพพาน พูดให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยว่า เราขอเป็นพระอรหันต์ท่านนั้นในชาตินี้ เราจะไม่กลับมาเกิดต่อไปอีกทั้งที่มีกิเลส แต่ความมุ่งมั่นที่จะสังหารกิเลสให้ขาดสะบั้นออกจากใจ ครองพระอรหันต์ขึ้นมาท่านนั้น จึงเสาะแสวงหาครูอาจารย์ที่แม่นยำเป็นที่แน่ใจของเรา ก็ไปหาหลวงปู่มนั้น พอไปถึงท่านท่านนั้นเอง เหมือนที่ท่านมีเรตาร์จับไว้เลยว่า นี่มาอะไร

ท่านมาหามรรคผลนิพพานหรือ ดินฟ้าอากาศไม่ใช่มรรคผลนิพพาน ไฟแดดดินลมไม่ใช่มรรคผลนิพพาน สิ่งต่าง ๆ ทั่วแดนโลกธาตุ ไม่ใช่มรรคผลนิพพานไม่ใช่กิเลส กิเลสจริง ๆ มรรคผลนิพพานจริง ๆ อยู่ที่ใจ ท่านลงที่ใจ ๆ ท่านไปหามรรคผลนิพพานที่ไหนหาที่ใจ กิเลสอยู่ที่ใจ กิเลสมันปิดมรรคผลนิพพานไม่ให้ปรากฏ ให้เปิดกิเลสออกด้วยการบำเพ็ญภาวนามีจิตตภาวนาเป็นสำคัญ

พอได้รับนี้ พูดถึงเรื่องความถึงใจ ไม่พูดมากเอาย่อ ๆ ให้พอดีกับเวลา พอได้ฟังธรรมะจากท่านอย่างถึงใจ ๆ ประหนึ่งว่าเวลาท่านเทศน์สอนเรา เหมือนดั่งออกมาจากหัวใจแบมาใส่มือให้เห็น นี่นะเห็นไหม ๆ มรรคผลนิพพานเห็นไหม ท่านไปหามรรคผลนิพพานที่ไหนเหมือนอย่างนี้ ๆ ก็ถึงใจ จากนั้นมาก็ค้นเวทีพัดกับกิเลสเอาเป็นเอาตายเข้าว่าเลย

ปฏิบัติธรรมแบบสละตาย

ต้องขอภัยจากพี่น้องทั้งหลาย การนั่งภาวนานี้เรานั่งจนกระทั่งถึงกันแตก นั่นซิฟังซิ เคยมีไหมพวกเราที่นั่งภาวนาจนกันแตก มันมีตั้งแต่หมอนแตก เสื้อขาดนั้นแหละ ไปที่ไหนถ้าจะว่าภาวนา อรหันต์ สมุทสูทพุทโธ ไม่จบก็คิดถึงหมอนแล้ว หมอนแตก ๆ เสื้อขาด ไอ้ที่จะให้นั่งภาวนาจนกันแตกไม่เคยมี แต่สำหรับหลวงตาบัวนี่พูดจริง ๆ พูดเพื่อเปิดความจริงแห่งธรรมของพระพุทธเจ้าตลอดมรรคผลนิพพานให้พี่น้องทั้งหลาย จากผลที่ได้ปฏิบัติมาเต็มกำลังความสามารถ เป็นที่พอใจ หายสงสัยแล้ว ในโลกธาตุนี้เราไม่สงสัยสิ่งใด จากนั้นมาก็ก้าวขึ้นสู่เวที พัดกับกิเลส นั่งภาวนานี้ฟาดตั้งแต่ยังไม่ค่าจนกระทั่งวันสว่างจ้าขึ้นมา วันหลัง ๆ เอาจนกระทั่งขนาดนั้นไม่ทราบว่าคือคืน ๆ แต่ไม่ซ้กันคือไม่ติดกัน เว้นสองคืนสามคืนนั่งภาวนา ฟาดเสียจนกระทั่ง

ที่แรกมันก็ไม่แตก นั่งคืนแรกตลอดรุ่ง ออกร้อนกัน หลังจากนั้นมาพอออกร้อนแล้วมันก็พอง เพราะนั่งไม่ถอย นั่งตลอดรุ่ง ๆ จะเอา มรรคผลนิพพานให้ได้ หลายครั้งหลายหน ออกจากพองก็แตก ออกจากแตกก็เลอะ นี่ละการต่อสู้กับกิเลส ถึงขั้นเป็นก็เป็น ถึงขั้นตายก็ตาย ลงได้นั่งตั้งสัจอธิษฐานแล้วว่าตลอดรุ่งถึงจะลุก เมื่อไม่ตลอดรุ่งไม่ลุก จะเป็นก็เป็น ตายก็ตาย ชัดกันใหญ่ นั่นละสติปัญญาเวลามันมาแก้กิเลส มันแก้เวลาจนตรอกจนมุม คนเราจะตายมันต้องหาทางดินทางดีดี สติปัญญาก็ดีดีค้นหาทางออก สุดท้ายก็ได้กำลังวังชาอันใหญ่หลวงขึ้นมาทุกคืน

๓๓

ในคืนที่นั่งตลอดรุ่งนี้ไม่เคยมีคืนไหนที่ผิดพลาดไปว่า เราไม่ได้ธรรมอัศจรรย์ภายในหัวใจของเราในคืนวันนั้น เวลาพิจารณาด้านสติปัญญา คืออริยสังข์เป็นหินลับปัญญา อริยสังข์ ความทุกข์ความทรมานทั้งหลายนี้เป็นหินลับปัญญา ฟาดจนจิตลงสว่างจ้าขึ้นภายใน ๆ ทุกคืน ไม่มีขาด ไม่มีเว้นที่วามั่งตลอดรุ่งไม่เคยได้รับความอัศจรรย์ ที่จิตลงอย่างสะบั้น หั่นแหลกเป็นแบบอัศจรรย์อย่างนั้น ไม่ได้แบบนี้ไม่มี ได้ทุกคืน ๆ นี่ละ การปฏิบัติธรรม เมื่อตั้งใจปฏิบัติจริง ๆ แล้วเห็นมาตั้งแต่ต้นจนกระทั่งบัดนี้ จากนั้นจิตก็สงบเป็นหินไปเลย เพราะเหตุไร

เพราะจิตมีความสว่างภายในใจ อยู่ที่ไหนสบายหมด ในต้นไม้ภูเขา ในถ้ำ เจือมผา ที่ไหนก็ตาม มันไม่ได้สนใจกับสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น มันมีแต่ความภาคภูมิใจในหัวใจที่เต็มไปด้วยอรรถด้วยธรรม ความเอิบอ้อมจากหัวใจที่เกิดขึ้นจากการภาวนาของตัวเอง มีแต่ความรื่นเริง จากนั้นก็ก้าวถึงด้านปัญญา ปัญหานี้สำคัญมากนะ สมานี้จะอยู่เต็มภูมิเหมือนกับน้ำเต็มแก้วน้ำเต็มโอ่ง เมื่อสมานี้เต็มภูมิ จิตนี้จะเต็มภูมิขนาดไหน อยู่ในภูมิของสมานี้ก็ไม่เลยภูมินั้น ต้องเปิดกันออกทางด้านปัญญา เมื่อออกทางด้านปัญญา สติปัญญาออกแล้ว ที่นี้ก็เลสตัวไหนอยู่ที่ไหนมันก็สามารถมองเห็น ๆ ประจักษ์ภายในจิตใจ

ที่แรกก็ประจักษ์กิเลสภายในหัวใจของเจ้าของเสียก่อน ด้วยสติปัญญาเหล่านี้ ฆ่าทั้งกิเลส สิ่งที่เกี่ยวข้องระโยงระยางงไปกับจิตดวงนี้ จนกระทั่งถึงพวกเปรตพวกผี นรกอเวจีไม่ต้องบอก มันกระจำงขึ้นกับจิตดวงนี้ที่สว่างไสวออกไปแล้ว ทั้งฆ่ากิเลส ทั้งเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเกี่ยวข้องกับใจ เพราะใจมีภูมิเต็มกำลังโดยลำดับลำดับเท่าไร สิ่งที่เคยมีมาดั้งเดิมซึ่งเราไม่เคยเห็นแต่ก่อนมันกระจำงแจ้งขึ้นมา กิเลส

๓๔

ก็กระจ่างแจ้งขึ้นมา ไม่ว่าชั้นหยาบ ชั้นกลาง ชั้นละเอียดของกิเลส
ขาดสะบั้นลงไป ๆ

ที่ว่าพวกเปรตพวกผี พวกสัตว์นรก พวกอะไรต่ออะไรนี้ ที่เป็น
สิ่งที่สูญวิสัยมาแต่ดั้งเดิม ทีนี้เวลามันกระจ่างออกมาแล้วสูญวิสัยที่โหน
มันเห็นจัง ๆ อยู่กับหัวใจ พระพุทธเจ้าเอาอะไรมาเห็น สิ่งไม่มีเห็นได้
ยังงี้ ทีนี้เมื่อมันมีในความรู้ของเราซึ่งเป็นนักรู้ สมควรที่จะรู้จะเห็น
กันแล้วปิดกันได้ยังงี้ มันก็รู้ขึ้นมาเห็นขึ้นมา จนกระทั่งหายสงสัย

นี่เราพูดสรุปความให้พี่น้องทั้งหลาย ในผลของการปฏิบัติที่
สละเป็นสละตายมา ก่อนที่จะได้มานำพี่น้องทั้งหลายนี้มาแบบนี้
มาแบบสละตายมา ว่ากิเลสนี้เอาให้ตาย กิเลสไม่ตายเราต้องตายเท่านั้น
เราจะครองความเป็นพระอรหันต์อย่างเดียวอย่างอื่นเราไม่เอา นี่ละ
เมื่อเป็นเช่นนั้นความเพียรมันถึงเด็ดขาดทีเดียว เป็นตายไม่ว่าทั้งนั้น

อาหารนี้เป็นสำคัญ การอยู่ภาวนาในป่าในเขา ส่วนมากมักจะอด
อาหารนั้นแหละ คือถ้าฉันให้มันอึดหน้าสำราญ ความขี้เกียจขี้คร้านก็มาก
การนอนก็มาก ทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นเรื่องพอกพูนกิเลสมันมาก ๆ เพราะ
ฉะนั้นจึงตัดอาหารลงไป อยากรู้ก็ฉัน ไม่อยากรู้ก็ไม่ฉัน ก็วันก็ตาม
แต่การภาวนาไม่หยุด หมุนตัว ๆ ตลอดเวลา ยิ่งเพลินในทางด้านภาวนา
ว่ากิเลสจนไม่มีวันมีคืน มันไม่หลับไม่นอน นี่ละเห็นไหม ธรรมดา
มีกำลังกล้าขึ้นมาแล้ว มันไม่ได้ตะเกียกตะกายเหมือนแต่ก่อนนะ

อย่างเราทั้งหลายนี้ยังไม่เคยบำเพ็ญธรรม มันก็ต้องตะเกียกตะกาย
ว่าจะทำบุญให้ทานทั้งตระหนี่ถี่เหนียว มีเงิน ๕ บาทแย่งกันวันยังค่ำ
ที่จะเอาไปทำบุญให้ทานสักสิบสลึงนี้มันแย่งกัน แย่งดีไม่ตีสู้กิเลสตัว
ตระหนี่ถี่เหนียวไม่ได้ มันเอาไปกินหมดทั้ง ๕ บาท หายไปไหนไม่รู้

๓๕

แต่จะเอาไปทำบุญให้ทานนี้ ๕ บาทนี้แย่งกันสิบสลึง ๆ สุดทำอย่างมากที่สุดก็สิบสลึง นี่เวลาฝึกหัดทำคุณงามความดีเบื้องต้น มันผิดมันเคือง มันมีดมันด่ามันไม่อย่าให้ทาน การเสียสละเพื่อทำบุญให้ทานเหมือนจะเอาไปทิ้งลงเหวลงบ่อ แต่เวลาให้กิเลสไปกลืนนั้นมีเท่าไรหมด ๆ เกลี้ยงหมด ในกระเป๋าไม่มีแล้วยังจะหามาอีก ๆ ไม่มีคำว่าเสียตาย ถ้าเป็นเรื่องของกิเลส พาเอาไปใช้ไปถู เป็นอย่างนั้นนะ นี่นะ อำนาจของกิเลสมันมากเป็นอย่างนั้น

ที่นี้เราต่อสู้กับมันเรื่อย ๆ มันไม่อย่าให้ทานเราให้ทาน เอาต่อไปสู้กันไป ๆ การให้ทานก็มีกำลังขึ้นมา การเสาะแสวงหาบุญมีขึ้นมา การเสียสละเริ่มขึ้น ๆ ต่อไปวันหนึ่ง ๆ ไม่ได้ทำบุญให้ทานอยู่ไม่ได้นะ มันขัดมันข้องในจิตในใจ เพราะอำนาจแห่งทานเตือนให้เรารู้เนื้อรู้ตัว วันไหนไม่ได้ให้ทานวันนั้นรู้สึกไม่สบาย เช่น เราเคยใส่บาตรวันละองค์ ๆ สององค์ก็ตาม ขาดวันนั้นไปรู้สึกเสียอกเสียใจ นี่คืออำนาจแห่งทานเตือนแล้ว ๆ ครั้นต่อมาก็แข็งกล้าขึ้นเป็นลำดับ ๆ ที่นี้วันหนึ่งไม่ได้ให้ทานอยู่ไม่ได้นะ เป็นอย่างนี้แหละ แล้วเรื่อย ๆ ไป

จนกระทั่งถึงการบำเพ็ญภาวนา เวลาแรก ๆ ก็ล้มลุกคลุกคลาน การภาวนา สู้หมอนไม่ได้ ภาวนาไปหมอนฟาดลงตักตุม หมอนแตก สู้กันไม่ถอยต่อไปมันก็มีกำลังขึ้นมา สมาธิความสงบเย็นใจมีขึ้นมา แล้วเพิ่มพูนความพากเพียรให้หนาแน่นขึ้น ยังมีปัญญาเฉลี่ยฉลาดฆ่ากิเลส เป็นลำดับลำดับไป ด้วยอำนาจของปัญญา ๆ ไปเรื่อย ๆ จนกลายเป็นปัญญาอัตโนมัติ นี่พอถึงขั้นนี้แล้ว ให้อธิบายเรื่องความซื่อเกียจซี้คร้านในการบำเพ็ญเพียร ในการทำบุญให้ทาน รักษาศีล ไม่มี มีตั้งแต่จะให้ทำเดี่ยว ๆ จิตใจเมื่อถึงขั้นที่จะหลุดจะพ้นจากกิเลสตัณหาอาสวะแล้ว

๓๖

หมุนตัวเป็นเกลียวเป็นอัตโนมัติ เช่นเดียวกับกิเลสที่มันหมุนอยู่ในหัวใจของสัตว์โลกเป็นอัตโนมัติฉันใด ธรรมที่มีอยู่ในใจของเรามีกำลังมากแล้ว ก็หมุนกิเลสขาดสะบั้น ๆ ไปเป็นอัตโนมัติฉันนั้นเหมือนกัน

เพราะฉะนั้นผู้มีธรรมะขั้นอัตโนมัติแล้ว จึงมักความเพียรร้อยไม่ได้เลย เรียกว่าความเพียรกล้า ต้องร้องเอาไว้มันจะเตลิดเปิดเปิงไม่หลับไม่นอน นี่คือการเห็นภัยแห่งความทุกข์คือความเกิดตายของเจ้าของ ที่ตายช้า ๆ ชาก ๆ ก็กั๊กก็กลบมา ได้เห็นประจักษ์ในหัวใจแล้วความเห็นคุณค่าแห่งธรรมที่จะหลุดพ้นไปนี้ก็หมุนตัว ๆ เช่นเดียวกันแล้วมันจะหลับจะนอนได้อย่างไร พันทุกข์เดี๋ยวนี้เสียดีกว่า ที่จะมาหวังเสื่อหวังหมอน มันก็หมุนตัว ๆ

นี่พูดแล้วขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบ นี่ได้ปฏิบัติมาอย่างนี้จริง ๆ พอถึงธรรมขั้นนี้แล้ว เรื่องความที่จะหลุดพ้นจากทุกข์นี้อยู่ชั่วเอื้อมนิพพานอยู่ชั่วเอื้อม ๆ ฟาดไปเสียจนกระทั่ง เอา ยกให้เต็มเหนี่ยวเลยถึงขั้นเต็มภูมิแล้ว กิเลสขาดสะบั้นออกไปจากใจ ไม่มีสิ่งใดเหลือกระจ่างแจ้งขึ้นภายในจิตใจ ประหนึ่งว่าโลกธาตุไหวไปหมดเลย นี่เพราะกิเลสขาดสะบั้นออกจากใจ จิตใจดีดขึ้นมานี้เป็นความสว่างกระจ่างแจ้งไปหมดครอบโลกธาตุ ท่านทั้งหลายเชื่อไหม ธรรมพระพุทธเจ้าที่ว่า อาโลโก อุกาปาติ สว่างไร้ทั้งกลางวันกลางคืน ไม่มีมืดมีแจ้งไม่มีกาลเวลา พระธรรมกับใจเป็นอันเดียวกันแล้ว สว่างทั้งวันทั้งคืน ความรู้เป็นอันเดียวกัน ธรรมเป็นอันเดียวกัน เมื่อถึงกันแล้วใจดวงใดมันก็ต้องสว่างกระจ่างแจ้งเหมือนกัน

เมื่อถึงขั้นนี้แล้วถามพระพุทธเจ้าทำไม พระพุทธเจ้าตรัสรู้อย่างไรถามหาอะไร พระสงฆ์สาวกถามท่านทำไม สนฺทิฎฺฐิโก ปฏิบัติ

๓๗

มาเต็มภูมิ ก็ต้องรู้ด้วยตัวเองด้วยอำนาจแห่งการปฏิบัติของตัวเองนั่นแหละ
นี่ก็ได้ปฏิบัติมาเต็มเม็ดเต็มหน่วย ให้น้องชาวไทยทั้งหลายได้ทราบผล
แห่งการปฏิบัติตามศาสนา ไม่ใช่เป็นกระดาศเศษนะ กระดาศเศษ
เพราะคนไม่สนใจปฏิบัติต่างหาก เหมือนกับแปลนบ้านแปลนเรือนมีอยู่
เต็มห้อง มันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร มีแต่แปลนเท่านั้น ศาสนาก็มี
แต่แปลนเต็มคัมภีร์ไบเบิล ถ้าเรานำมาปฏิบัติ มันก็เหมือนเรานำแปลน
ทั้งหลายออกมาปลูกบ้านปลูกเรือน จะเอาที่ห้องที่หับ ที่ชั้น กว้างแคบ
ขนาดไหน แปลนบอกไว้เรียบร้อยแล้ว

นี่แปลนคือศาสนธรรมของพระพุทธเจ้า ตามตำรับตำราท่านบอก
ไว้เรียบร้อยแล้ว ถ้าเรานำมาปฏิบัติให้เต็มตามภูมินั้นแล้ว ทำไมจะ
ไม่รู้ไม่เห็น พระพุทธเจ้าสอนเพื่อรู้เพื่อเห็นจริง ๆ ทำไมมันจะไม่รู้
ไม่เห็นได้ มันต้องรู้ต้องเห็น จึงเรียกว่าสวากขาตธรรม ตรัสไว้ชอบแล้ว
ตรัสก็ตรัสไว้เพื่อรู้เพื่อเห็นแก่ผู้ปฏิบัตินั่นแหละ ไม่ใช่ตรัสไว้เพื่อโมฆะ ๆ
หลอกโลก เป็นกระดาศเศษอยู่เฉย ๆ พวกเราทั้งหลายเวลานี้มันจะ
กลายเป็นกระดาศเศษแล้วนะ ถือพุทธศาสนาถือเป็นพิธี ๆ ตั้งใจจะ
ปฏิบัติตัวเองให้เป็นความสุขความสบายเย็นใจบ้างไม่สนใจ มันไปที่ไหน
มันจึงมีแต่พินแต่ไฟเผาไหม้โลกดินแดนทั้งเขาทั้งเรา ไปที่ไหนหาความ
สุขไม่ได้ มันทำไมจึงหาไม่ได้ ก็มันไม่ได้หาความสุข มันหาตั้งแต่
ความทุกข์ตามอำนาจของกิเลส มันก็เผาหัวใจของคนผู้หาความทุกข์
นั่นแหละ ถ้าเสาะแสวงหาธรรมแล้วต้องเป็นอรรถเป็นธรรมขึ้นมาวันยังค่ำ
นั่นแหละ

บรรลุนิพพานธรรมแล้วสงเคราะห์โลก

วันนี้ได้แสดงธรรมถึงภาคปฏิบัติตามศาสนธรรม ได้ผลเป็นที่พึงพอใจ หลวงตาหายสงสัยแล้วสำหรับโลกอันนี้ หลวงตาไม่สงสัย การช่วยพี่น้องทั้งหลายเราช่วยด้วยความเมตตาล้วน ๆ เราไม่มีการแบ่งสันปันส่วนอะไรเลย สมบัติทั้งหลายที่พี่น้องทั้งหลายบริจาคมานี้เรารับรองร้อยเปอร์เซ็นต์ว่า ไม่มีการต่างพร้อย ไม่มีมลทินในการเก็บรักษาของเรา สมบัติพี่น้องทั้งหลายบริจาคมากน้อยนี้เต็มภูมิ ๆ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีเมตตาครอบเอาไว้ ๆ เพราะฉะนั้นสมบัติทั้งหลายที่บริจาคมาขอให้พี่น้องทั้งหลายตายใจเลย หลวงตาบ้วนนี้ไม่เอาอะไรแล้วในโลกอันนี้ ปล่อยหมด สามแดนโลกธาตุนี้ปล่อยมาแล้วเป็นเวลา ๕๑ ปีนี้แล้ว

ฟังซี ๕๑ ปี ตั้งแต่วันกิเลสขาดสะบั้นลงจากหัวใจบนหลังวัด ดอยธรรมเจดีย์ จ.สกลนคร วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๙๓ เวลา ๕ ทุ่มพอดี นั้นเป็นเวลาทีที่กิเลสกับหัวใจขาดสะบั้นจากกัน ประหนึ่งว่าโลกธาตุ ไหวหมด นั้นสะใจได้สว่างจ้าขึ้นมาตั้งแต่บัดนั้นจนกระทั่งบัดนี้ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงให้สงสัยแต่อย่างใดเลย จึงได้นำธรรมที่เป็นที่พอใจแล้วกับศาสนธรรมที่สอนไว้แล้วโดยถูกต้อง พร้อมกับบรรจุมรรคผลนิพพานให้แก่ผู้ปฏิบัติเต็มเม็ดเต็มหน่วยเรื่อยมา เราก็ปฏิบัติจนหายสงสัยที่ว่าบาปบุญ นรกสวรรค์ มีหรือไม่มี เราไม่สงสัยอะไรแล้ว กราบพระพุทธเจ้าราบเลย ๆ

แล้วพวกเราเป็นชาวพุทธ ใครยังอวดเก่งยิ่งกว่าพระพุทธเจ้าว่า บาปไม่มี บุญไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี แล้วพากันกอบโกยตั้งแต่บาปแต่กรรมด้วยความสกปรกโสมนวิธการต่าง ๆ นั้นเธอจะพาท่าน

๓๙

ทั้งหลายพ้นจากทุกข์ นั้นแลคือพินคือไฟมันจะเผาพวกเราทั้งหลายซึ่งเป็นชาวพุทธให้จม ๆ ถ้าเชื่อพระพุทเจ้าให้เชื่อเสียนะ ถ้าเราเชื่อกิเลสแล้วจะจมไปอีกตลอดเวลา เรื่อยากล้าหาญต่อท่านผู้เป็นจอมปราชญ์ฉลาดแหลมคม ไม่มีใครที่จะรู้หลักนักปราชญ์ฉลาดแหลมคมยิ่งกว่าศาสตราจารย์เอก เรามันเอก เอกตั้งแต่มีตาข้างเดียวละซิ ตาข้างเดียวถ้าหากว่าตาข้างหนึ่งมันบอดไปเสีย ตาบอดอีก ยิงไปแบบไม่มีบาปบุญ นรกสวรรค์ ตายแล้วจมเลย ๆ ให้เราเลือกเสียตั้งแต่บัดนี้เวลานี้ชีวิตยังเป็นอยู่ เรื่อยาลืมเนื้อลืมหัดนะ

เกิดมาแล้วอย่าเพลินกับดินฟ้าอากาศเฉย ๆ ซึ่งมีมาดั้งเดิมแล้ว ให้พิจารณาตัวความบกพร่องด้วย ความสมบูรณ์ทั้งทางดีและชั่วในตัวของเราเอง ให้รีบแก้ไขตั้งแต่บัดนี้ บาปเป็นบาป บุญเป็นบุญ มาตั้งแต่กับไหนกลับปีโดยยาไปลบล้าง ถ้าไม่อย่าสังหารตนเองทั้งเป็นนะ เผาทั้งเป็นแล้วเผาทั้งเมืองผี สมควรแก่เราได้ยังไง เราเป็นมนุษย์ ความฉลาดแหลมคมใครจะเกินมนุษย์ ศาสนธรรมท่านมอบไว้กับมนุษย์ทำไม จึงเอาไปถลุง ให้เป็นขี้หมูราขี้หมาแห้งไปเสีย แล้วกอบโกยเอาบุตรเอาคุณขึ้นมายกยอสรรเสริญ ขึ้นมาเป็นทองคำทั้งแท่ง นั้นแหละคือมันจะเผาหัวใจเรา ให้รู้เสียตั้งแต่บัดนี้

การแสดงธรรมในวันนี้ธาตุขันธ์ก็รู้สึกว่าย่อยอ่อนเพลียลง ๆ ยังไม่พอกับการแสดงธรรมที่ควรจะให้ได้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งกว่านี้ เวลาที่มีเป็นไปของเขา แต่ธาตุขันธ์นี้ไม่ค่อยอำนวย วันนี้พี่น้องทั้งหลายพอจะเข้าใจใหม่เรื่องศาสนาพุทธของเรา เป็นศาสนาตุ๊กตาเครื่องเล่นของเด็กหรือเป็นศาสนาที่แท้จริงทรงมรรคทรงผล ขอให้ฟังไปตามนี้ หลวงตาบัวตัดครองพระพุทเจ้าแล้ว เราไม่มีอะไรสงสัยที่ศาสตราจารย์เอกสอนไว้แล้วแง่โตมมโตว่าจะบกพร่องไม่เป็นความจริง ไม่มีเลย ประกาศแจ้ง

อยู่ในหัวใจของเราเอง บาปบุญนรกสวรรค์ไม่ทูลถาม พระพุทธเจ้าก็ไม่ทูลถามท่าน ไม่ถามเพราะมันกระจ่างแจ้ง

ใจเป็นนักรู้ สิ่งเหล่านั้นมีอยู่ตามสภาพของมัน ใจเป็นนักรู้ทำไมจะรู้ไม่ได้ พระพุทธเจ้าไม่รู้สอนโลกได้ยังไง ก็เมื่อธรรมเป็นของจริงอยู่เสมออยู่แล้ว มันก็ต้องรู้ได้ตามกำลังความสามารถของตนเอง แล้วทำไมจะพูดไม่ได้ นี่เราจึงนำมาพูดด้วยความเต็มเม็ดเต็มหน่วยประจักษ์ใจของเราไม่สงสัย ใครจะเชื่อไม่เชื่อเราไม่สนใจกับใคร เพราะเราไม่ได้หวังเอาความแพ้วความชนะความได้ความเสียจากผู้ใด เช่นนำธรรมมาสอนโลก เราก็มิได้นำมาเพื่อความแพ้วความชนะ เพื่อความได้ความเสียเพื่อความกล้าความกลัวกับผู้ใด เรานำมาด้วยความเมตตาล้วน ๆ ต่อโลกทั้งหลาย ที่ตะเกียกตะกายมานี้ก็ได้เห็นผลตามที่เป็นมา

ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ต่างคนต่างภาควุฒิใจในการปฏิบัติเนื้อปฏิบัติตัวของเรา ให้มีบุญมีบาปติดใจบ้างนะ ไม่อย่างนั้นมันจะตายทิ้งเปล่า ๆ แล้วนะ ครั้นจะตายแล้วจึงไปนิมนต์พระมา กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา กุสลาทำไม เวลาที่มีชีวิตอยู่ไม่สนใจกับ กุสลา ธมฺมา ตายแล้วถึงจะไปนิมนต์พระมา กุสลา ธมฺมา ถ้าอย่างนั้นศาสนาก็ไม่มีความหมายอะไรซี ก็บวชพระหลวงตาไว้ตามบ้านตามเรือนแห่งละองค์ ๆ ไม่ต้องไปสนใจกับอะไร เอ้า สร้างลงไปบาป อยากรสร้างบาปขนาดไหน สร้างลงไป เพราะมีหลวงตารับรองอยู่แล้ว พอตายแล้วก็ไปนิมนต์หลวงตามา กุสลา ธมฺมา นายกอนี้มันไปไหนนา ๆ มันจะไปไหนมันลงนรก ตั้งแต่หลวงตาก็ไม่รู้ กุสลา ธมฺมา มันเกิดผลประโยชน์อะไร

ให้สร้างเสียเวลาที่มีชีวิตอยู่นี้แหละ ใจของเราเรียกร้องหาความช่วยเหลือจากเจ้าของ เพราะได้รับความทุกข์ความลำบากความทรมานตลอดมา แต่ใจไม่เคยนิบหนวยใจไม่เคยตาย จึงต้องได้รับเคราะห์รับกรรม

๔๑

ตลอดมาดังที่เรา รู้ ๆ เห็น ๆ กันอยู่ นี้ ใ้รับแก้ไขตัดแปลงตั้งแต่บัดนี้ นะ
ตายแล้วจึงไป กุสลา ธมฺมา ไม่เกิดประโยชน์อะไรนะ ใ้แก้ไข
ตัดแปลงตนเองตั้งแต่ยังมีชีวิตอยู่ นี้ แล้วจะเป็นที่พึงใจสำหรับเรา

การทำบุญให้ทานเมื่อสิ่งของมีอยู่อย่าตระหนี่ถี่เหนียว ความ
ตระหนี่ถี่เหนียวนี้จะพาเราให้จมแน่ ๆ นะ การสละไปนั้น สละออกไปใช่
กุศลเจตนาเป็นบุญเข้ามาสู่ใจแล้ว ๆ วัตถุทานไปเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้ใด
ก็ไปเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้นั้นไป แต่สำหรับผลทานที่เกิดขึ้นจากการ
บริจาคของเรา เข้ามาสู่ใจของเรา ๆ นี้ อันนี้ละจะพาเราไปสวรรค์นิพพาน
ความตระหนี่จะพาให้เราจม ใ้รับรู้เสียตั้งแต่บัดนี้ ใ้เชื่อพระพุทธเจ้า
อย่าเชื่อตนจนเกินไป

การแสดงธรรมวันนี้ก็เห็นว่าสมควรแก่ธาตุแก่ชั้นกำลังวังชา
การเทศนาว่าการหนักเบาเล็กน้อย แสดงไปตามหลักธรรมชาติแห่งธรรม
ตามภาษาของพระป่า ๑ ใ้พี่น้องทั้งหลายได้นำไปพิจารณา ภาษา
ของธรรมกับภาษาของโลกต่างกัน ภาษาของโลกมีการตัดแปลงแก้ไข
ประเภทต่าง ๆ จึงเป็นภาษาที่ประดับร้านไป มีแต่ความสวยความงาม
ไพเราะเพราะพริ้ง แต่ข้างในขี้หมูขี้หมาเต็มอยู่ในนั้นไม่มีใครทราบได้นะ
แต่ภาษาของธรรมนี้ตรงไปตรงมาตลอด เพราะฉะนั้นภาษาของธรรมกับ
ภาษาของกิเลสจึงผิดกัน ดังที่แสดงใ้ฟังเวลานี้

วันนี้ก็ขออำนวยการอวยพรใ้พี่น้องชาวไทยทั้งหลายของเราได้มี
ความสุขกายสบายใจ ท่านทั้งหลายมีความปรารถนาสิ่งใดที่อยู่ใน
ขอบเขตแห่งศีลแห่งธรรม ก็ขอความปรารถนานั้นจงสำเร็จ แต่เรื่อง
ความปรารถนาอยากมีผิวมากมีเมียมาก หลวงตาขอบิณฑบาตอย่านำมาใ้
เมืองไทยของเราจะจมไปด้วยสนามหมากัดกัน การแสดงธรรมก็เห็นว่า
สมควรแก่เวลา ขอความสวัสดีจงมีแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกันเทอญ

๔๒

**ทองคำและดอลลาร์ ที่ได้รับบริจาค
ตั้งแต่เปิดโครงการ วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๑
โครงการช่วยชาติ โดย หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน
ได้มอบเพื่อนำเข้า คลังหลวง**

มอบครั้งที่ ๑ วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย
(ม.ร.ว. จัตุมงคล โสณกุล ผู้ว่า ธปท. รับมอบในนาม ธปท.)
ดอลลาร์ ๑,๒๗๘,๐๐๐.๐๐ ดอลลาร์

มอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย
(ม.ร.ว. จัตุมงคล โสณกุล ผู้ว่า ธปท. รับมอบในนาม ธปท.)
ทองคำ ๘๓ แท่ง ๑,๐๓๗.๗๘ กิโลกรัม
ดอลลาร์ ๓,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ ดอลลาร์

มอบครั้งที่ ๓ วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๔ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง
(ฯพณฯ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี รับมอบในนามรัฐบาล)
ทองคำ ๘๒ แท่ง ๑,๐๒๕.๐๐ กิโลกรัม
ดอลลาร์ ๑,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ ดอลลาร์

มอบครั้งที่ ๔ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ณ สวนแสงธรรม ถนนพุทธมณฑลสาย ๓
(ม.ร.ว. ปรีดียาธร เทวกุล ผู้ว่า ธปท. รับมอบในนาม ธปท.)
ทองคำ ๕๕ แท่ง ๖๘๗.๕๐ กิโลกรัม
ดอลลาร์ ๓๐๐,๐๐๐.๐๐ ดอลลาร์

รวมทองคำและดอลลาร์ที่มอบเข้าคลังหลวงทั้งสิ้น
ทองคำ ๒๒๐ แท่ง ๒,๗๕๐.๒๘ กิโลกรัม
ดอลลาร์ ๕,๕๗๘,๐๐๐.๐๐ ดอลลาร์
คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๑,๓๕๑,๑๒๒,๐๐๐.๐๐ บาท

พิมพ์ที่ : บริษัท ศิลป์สยามบรรจุกภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด
โทรศัพท์ ๔๔๔๓๓๕๑-๙ โทรสาร ๔๔๔๐๐๗๘ กรกฎาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๓๕,๐๐๐ เล่ม